

ION LUCA CARAGIALE

SCHIȚE

Vol. 1

▫ D-L GOE... ▫

Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta, mam'mare, mamița și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai.

Puțin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hatârul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tânărul Goe, așteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebuie s-o ia de dimineață. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a.m. D. Goe este foarte impacient și, cu un ton de comandă, zice încruntat: Mam'mare! de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie!

Vine, vine acuma, pușorul mamei! răspunde cucoana.

Și sărută pe nepoțel; apoi îi potrivește pălăria.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe pamblică: *le Formidable*, și sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Mița, că „așa țin bărbații biletul”.

– Vezi ce bine-i șade lui – zice mam'mare – cu costumul de marinel?

– Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel?

– Da cum?

– Marinal...

– Ei! ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat. Așa se ziceapevremea mea, când a ieșit întâi moda asta la copii – mariner.

– Vezi, că sunteți proaste amândouă? întrerupe tânărul Goe. Nu se zice nici marinal, nici marinel...

– Da cum, procopsitule? întreabă tanti Mița cu un zâmbet simpatic.

– Mariner...

– Apoi de! n-a învățat toată lumea carte ca d-ta! zice mam' mare, și iar sărută pe nepoțel și iar îi potrivește pălăria de mariner.

Dar nu e vreme de discuții filologice: sosește trenul – și nu stă mult. Trenul este plin... Dar cu multă bunăvoință din partea unor tineri politicoși, cari merg până la o stație apropiată, se fac locuri pentru dame. Trenul a plecat... Mam' mare își face cruce, apoi aprinde o țigară... Goe nu vrea să intre în cupeu; vrea să șadă în coridorul vagonului cu bărbații.

– Nu!... nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui d. Goe, și-l trage puțin înapoi.

– Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul smucindu-se.

Și după ce se strâmbă la urâtul, se spânzură iar cu amândouă mâinile de vergeaua de alamă și scoate iar capul. Dar n-apucă să răspundă ceva urâtul, și mititelul își retrage îngrozit capul gol înăuntru și-ncepe să zbiere.

– Mamițoo! mam' maree! tantii!

– Ce e? Ce e? sar cocoanele.

– Să oprească! zbiară și mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a zburat pălăria! să oprească!!!

Tot într-un timp, iacătă conductorul intră să vadă cine s-a suit de la stația din urmă.

– Biletele, domnilor!

Cocoanele arată biletele dumnealor, explicând d-lui conductor de ce nu poate și Goe să facă același lucru: fiindcă biletul era în pamblica pălăriei, și, dacă a zburat pălăria, firește c-a zburat cu pamblică și cu bilet cu tot. Dar avea bilet...

– Parol! chiar eu l-am cumpărat! zice tanti Mița. Conductorul însă nu înțelege, pretinde bilet; dacă nu, la stația apropiată, trebuie să-l dea jos pe d. Goe. Așa scrie regulamentul: dacă un pasager n-are bilet și nu declară că n-are bilet, i se ia o amendă de 7 lei și 50 de bani, și-l dă jos din tren la orice stație.

– Dar noi n-am declaratără? strigă mamița.

– Ce e vinovat băiatul dacă i-a zburat pălăria? zice mam' mare.

– De ce-a scos capul pe fereastră? eu i-am spus să nu scoată capul pe fereastră! zice cu pică urâtul.

– Nu-i treaba dumitale! ce te-amesteci d-ta? zice tanti Mița urâtului...

– Uite ce e, cucoană – zice conductorul – trebuie să plățiți un bilet...

– Să mai plătim? n-am plătită ră o dată?
– Și pe dasupra un leu și 25 de bani.
– Și pe dasupra?...
– Vezi, daca nu te-astâmperi? zice mamița, și-l zguduie pe Goe de mână.

– Ce faci, soro? Ești nebună? nu știi ce simțitor e? zice mam' mare.

Și, apucându-l de mâna cealaltă, îl smucește de la mamița lui, tocmai când trenul, clănțanind din roate, trece la un macaz. Din smucitura lu' mam' mare într-un sens, combinată cu clătinațura vagonului în alt sens, rezultă că Goe își pierde un moment centrul de gravitate și se reazimă în nas de clanța ușii de la cupeu. Goe începe să urle... în sfârșit, n-au ce să facă. Trebuie să se hotărăscă a plăti biletul, pe care are să-l taie conductorul din carnetul lui. Păcat însă de pălărie!... Ce-o să facă d. Goe la București cu capul gol? și toate prăvăliile închise!... s-ar întreba oricine, care nu știe câtă grije are mam' mare și câtă prevedere. Cum era să plece băiatul numai cu pălăria de paie? Daca se întâmplă să plouă, ori răcoare? Și mam' mare scoate din săculețul ei un beret tot din uniforma canonierii *Formidable*.

– Te mai doare nasul, puișorule? întreabă mam' mare.

– Nu... răspunde Goe.

– Să moară mam' mare?

– Să moară!

– Ad', să-l pupe mam' mare, că trece!

Și-l pupă în vârful nasului; apoi, așezându-i frumos beretul:

– Parcă-i șade mai bine cu bereul!... zice mam' mare scuipându-l să nu-l deoache, apoi îl sărută dulce.

– Cu ce nu-i șade lui bine? adaogă tanti Mița, și-l scuipă și dumneaei și-l sărută.

– Lasă-l încolo! că prea e nu știi cum!... Auzi d-ta! pălărie nouă și biletul! zice mamița, prefăcându-se foarte supărată.

– Să fie el sănătos, să poarte mai bună! zice mam' mare. Dar mamița adaogă:

– Da pe mamițica n-o pupi?

– Pe tine nu vreau! zice Goe cu humor.

– Așa? zice mamița. Lasă!... și-și acopere ochii cu mâinile și se face că plânge.

– Las' că știi eu că te prefaci! zice Goe.

– Ți-ai găsit pe cine să-nșeli! zice mam' mare. Mamița începe să râză; scoate din săculeț ceva și zice:

– Cine mă pupă... uite!... ciucalată!

Mamița pupă pe Goe, Goe pe mamița și, luând bucata de ciucalată, iese iar în coridor.

— Puișorule, nu mai scoate capul pe fereastră!... E lucru mare, cât e de deștept! zice mam' mare.

— E ceva de speriat, parol! adaogă tanti Mița.

Pe când Goe își mănâncă afară ciucalata, cocoanele se dau în vorbă de una, de altă... Trenul aleargă acuma de spre Crivina către Periș.

— Ia mai vezi ce face băiatul afară, mamițo! zice mamița către mam' mare.

Mam' mare se ridică bătrânește și se duce în coridor:

— Goe! puișorule! Goe! Goe!

Goe nicăieri.

— Vai de mine! țipă cucoana, nu-i băiatul! Unde e băiatul!... s-a prăpădit băiatul!

Și toate cucoanele sar...

— A căzut din tren băiatul! Țațo, mor!

Dar deodată, cu tot zgomotul trenului, se aud bubuituri în ușa compartimentului unde nu intră decât o persoană.

— Goe! maică! acolo ești?

— Da!

— Aide! zice mam'mare, ieși odată! ne-ai speriat.

— Nu pot! zbiară Goe dinăuntru.

— De ce?... te doare la inimă?

— Nu! nu pot...

— E încuiat! zice mam' mare, vrând să deschidă pe dinafară.

— Nu pot deschide! zbiară Goe desperat.

— Vai de mine! îi vine rău băiatului înăuntru! în sfârșit, iacată conductorul cu biletul: primește paralele și liberează pe captiv, pe care toate trei cocoanele îl sărută dulce, ca și cum l-ar revedea după o îndelungată absență. Și mam' mare se hotărăște să stea în coridor, pe un geamantan străin, să păzească pe Goe, să nu se mai întâmple ceva puișorului. Puișorul vede o linie de metal în colțul coridorului, care are la capătul de sus o mașină cu mâner. Se suie-n picioare pe geamantan, pune mâna pe mânerul mașinii și începe să-l tragă.

— Șezi binișor, puișorule! să nu strici ceva! zice mam' mare.

Trenul își urmează drumul de la Periș către Buftea cu mare viteză. Dar pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluier scurte, și trenul se oprește pe loc, producând o

zguduitură puternică.

„Ce e? ce e?...” Toți pasagerii sar înspăimântați la ferestre, lauși, pe scari...

— Goe! puișorule! Goe! strigă tanti Mița și se repede afară din compartiment.

Goe este în coridor... De ce s-a oprit trenul?

Cineva, nu se știe din ce vagon, a tras semnalul de alarmă. Din ce vagon?... Asta e ușor de constatat; manivela semnalului nu se poate trage decât rupându-se ața înnodată și cu nodul plumbuit. Personalul trenului umblă forfota, examinând roatele tamponate cu toată presiunea, așa de tamponate că-i trebuie vreo zece minute mecanicului să-și încarce iar pompa de aer comprimat și să poată urni trenul din loc. În toată vremea asta, conductorii și șeful trenului aleargă din vagon în vagon și cercetează aparatele semnalelor de alarmă.

Cine poate ghici în ce vagon era ruptă ața plumbuită și răsturnată manivela? Ciudat! tocmai în vagonul de unde zburase mai adineauri pălăria marinerului! Cine? cine a tras manivela? Mam' mare doarme în fundul cupeului cu puișorul în brațe. Nu se poate ști cine a tras manivela.

Trenul se pornește în sfârșit, și ajunge în București cu o întârziere de câteva minute. Toată lumea coboară. Mam' mare așază frumușel beretul lui Goe, îl scupă pe puișor să nu-l deoache, îl întreabă dacă-l mai doare nasul și-l sărută dulce.

Apoi cocoanele se suie cu puișorul în trăsură și pornesc în oraș:

— La bulivar, birjar! La bulivar!...

▣ **BUBICO...** ▣

Nouă ceasuri și nouă minute... Peste șase minute pleacă trenul. Un minut încă și se-nchide casa. Repede-mi iau biletul, ies pe peron, alerg la tren, sunt în vagon... Trec de colo până colo prin coridor, să văz în care compartiment aș găsi un loc mai comod... Aci. O damă singură, și fumează, atât mai bine! Intru și salut, când auz o mârâitură și văz apărând dintr-un paneraș de lână cocoana capul unui cățel lățos, plin de funde de panglici roșii și albastre, care-ncepe să mă latre ca pe un făcător de rele intrat noaptea în iatacul stăpânii-si.

— Bubico! zice cocoana... șezi mumos, mamă!

„Norocul meu - gândesc eu - să trăiesc bine!... Lua-te-ar dracul de javră!”

Bubico se liniștește puțin; nu mai latră; își retrage capul în paneraș, unde i-l acopere iar cocoana cu un tărănaș de lână roșie; dar tot mârâie înfundat... Eu, foarte plictisit, mă lungesc pe canapeaua din fața cocoanii

și-nchiz ochii. Trenul a pornit... Prin coridor umblă pasajeri și vorbesc. Bubico mârâie arțăgos.

– Biletele, domnilor! zice conductorul, intrând cu zgomot în compartimentul nostru.

Acum Bubico scoate capul foarte sus și, vrând să sară afară de la locul lui, începe să latre și mai grozav ca adineaori. Eu întind biletul meu conductorului care mi-l perforează. Conductorul face un pas către cocoana, care-și caută biletul ei în săculețul de mână, pe când Bubico latră și chelălăie desperat, smucindu-se să iasă din paner.

– Bubico! zice cocoana, șezi mumos, mamițo!

Și-ntinde biletul. Când mâna conductorului s-a atins de mâna cocoanei, Bubico parc-a-nnebunit. Dar conductorul și-a terminat treaba și iese. Cocoana își învelește favoritul mângâindu-l „mumos”; eu mă lungesc la loc închizând ochii, pe când Bubico mârâie înfundat ca tunetul care se tot depărtează după trecerea unei grozave furtuni. Acum nu se mai aude de loc. Dar auz hârșitul unui chibrit: cocoana își aprinde o țigaretă... încă nu mi-e somn. De ce n-aș aprinde și eu una? A! de degrabă să nu pierz trenul, am uitat să-mi iau chibrituri. Dar nu face nimic... S-o rog pe mamița lui Bubico... Scot o țigaretă, mă ridic și dau să m-apropiu de cocoana. Dar n-apuc să fac bine o mișcare, și Bubico scoate capul lătrându-mă mai furios decât pe conductor; latră și chelălăie și tușește și...

– Bubico – zice cocoana – șezi mumos, mamițico!

„Lovi-te-ar jigodia, potaia dracului!” zic în gândul meu. N-am văzut de când sunt o javră mai antipatică și mai scârboasă... Daca aș putea, i-aș rupe gâtul.

În zbieretele desperate ale lui Bubico, mamițica îmi dă s-aprind. Îi mulțumesc și m-așez în locul cel mai depărtat din compartiment, de teamă că n-am să mai pot rezista pornirii și am să-i trag la cap când și l-o mai scoate din paner.

– Frumușel cățel aveți, zic eu cocoanii, după câteva momente de tăcere; da rău!

– Aș! nu e rău, zice cocoana; până se-nvață cu omul; dar nu știți ce cuminte și fidel este, și deștept! Ei bine! e ca un om, frate! doar că nu vorbește...

Apoi către paner, cu multă dragoste:

– Unde-i Bubico?... Nu e Bubico!...

Din paner se aude un miorlăit sentimental.

– Să-i dea mama băiețelului zăhărel?... Bubico! Bubi!!

Băiețelul scoate capul cu panglicuțe... Mamițal degajează din țoalele în cari dospește-nfășurat și-l scoate afară. Bubico se uită la mine și mârâie-n

surdină. Eu, apucat de groază la ideea că nenorocitul ar încerca să mă provoace, zic cocoanei:

– Madam! pentru Dumnezeu, țineți-l să nu se dea la mine! eu sunt nevricos, și nu știu ce-aș fi în stare... de frică...

Dar cocoana, luând în brațe pe favorit și mângâindu-l cu toată duiosia:

– Vai de mine! cum crezi d-ta?... Noi suntem băieți cumiți și binecrescuți... Noi nu suntem mojici ca Bismarck...

– Ha? zic eu.

– Bismarckalofițerului Papadopolinii.

Dându-mi această explicație, cocoana scoate din săculețul de mână o bucățică de zahar:

– Cui i place zăhărelul?...

Bubico (făcând pe bancă sluj frumos, cu toată cletinătura vagonului):
Ham!

– Să-i dea mamița băiatului zăhărel?

Bubico: Ham! ham!

Și apucă bucățica de zahăr și-ncepe s-o ronțăie... Cocoana scoate din alt săculeț o sticlă cu lapte, din care toarnă într-un pahar; apoi:

– Cui i place lăptic?

Bubico (lingându-se pe bot): Ham!

Să-i dea mamița lăptic băiatului?

Bubico (impacient): Ham! ham!

„Ah! suspin eu în adânc; lua-te-ar hengherul, Bubico!”

Dar cocoana apropie paharul aplecat de botul favoritului, care-ncepe să lăpăie, și lăpăie, și lăpăie, până când un pasajer se arată la ușa compartimentului nostru, uitându-se-năuntru. Bubico se oprește din lăpăit și se pornește să latre ca o fiară, cu ochii holbați și mușcând în sec și clănțanind din dinți, și tușind și...

„Vedea-te-aș la Babeș, jigăraie îndrăcită!” gândesc eu, și prin mintea mea încep să treacă fel de fel de idei, care de care mai crudă și mai infamă.

Pasajerul s-a retras de la geam. Bubico s-a potolit. Cocoana toarnă iar lapte-n pahar și bea și dumneei. Eu simț cum mă năvălesc, din ce în ce mai irezistibile, ideile negre.

– *A propos* – zic eu – madam, vorbeați adineaori de Bismarck... al...

– Al ofițerului Papadopolinii...

– Ei! Ce e Bismarck?

– Un dulău de curte... Era să mi-l omoare pe Bubico... Papadopolina are o cățelușă, Zambilica, foarte frumușică! șade alături de mine; suntem

prietene; și dumnealui (arată pe Bubico), curte teribilă! (Cătră Bubico:) Craiule!... (Cătră mine:) Mizerabila de servitoare, o dobitoacă! i-am spus, când l-a dus afară de dimineață – că nu știi ce curat e! – zic: „Bagă de seamă să nu scape, să se ducă iar la Papadopolina, că-l rupe Bismarck...” dulăul ofițerului, care șade cu chirie la ea. (Tușește cu mult înțeles.) Eu nu știu ce făceam până casă, când auz afară chelălăituri și țipete... Strig: „Bubico! Bubico! unde e băiatul?!” Alerg... Mi-l aducea dobitoaca pe brațe; d-abia-l scosese eași Papadopolina și soldatul ofițerului din gura dulăului. Ce să-l vezi?... tăvălit, leșinat și moale ca o cârpă. Zic: „Vai de mine! moare băiatul! Stropște-l cu apă! dă-i cu odicolon la nas!... Ce-am pățimit, numai eu știu... Două săptămâni a zăcut... Am adus și doftor. Da-n sfârșit, slava domnului! a scăpat... (Cătră Bubico:) Mai merge la Zambilica băiatul?

Bubico: Ham!

– Să te mănânce Bismarck... craiule!

– Ham! ham!

Și sare de pe bancă jos în vagon și apucă spre mine.

– Cicoană! strig eu, ridicându-mi picioarele; eu sunt nevriscos, să nu se dea la mine, că...

– Nu, frate! zice cocoana, nu vezi că vrea să se mprietenească? Așa e el: numaidecât simte pe cine-l iubește...

– A! zic eu, având o inspirație infernală; a! simte pe cine-l iubește... vrea să ne-prietenim?... Bravo!

Și pe când cățelul se apropie să mă miroasă, iau un pachetel de bonboane, pe cari le duc în provincie la un prietin; îl deschid, scot un bonbon și, întinzându-l în jos, cu multă blândețe: Cuțu, cuțu! Bubico băiatul! Bubi!

Bubico, dând din coadă, se apropie mai întâi cu oarecare sfială și îndoință, apoi, încurajat de blândețea mea, apucă frumos bonbonul și-ncepe să-l clefăie.

– Vezi că v-ați împrietinit! zice cocoana cu multă satisfacție de această apropiere.

Apoi îmi spune genealogia favoritului... Bubico este copilul lui Garson și al Gigichii, care era soră cu Zambilica a Papadopolinii, ceea ce, care va să zică, însemnează că Zambilica este mătușa lui Bubico după mamă... În timp ce cocoana-mi povestește, eu, înfrânându-mi aversiunea și dezgustul în favoarea unui scop înalt, întrebunțez cele mai înjositoare mijloace spre a intra în bunele grații ale nepotului Zambilichii. Și-n adevăr, Bubico se tot apropie de mine, până se lasă să-l iau m brațe. Simț că mi se bate inima de teamă ca nu cumva, printr-o mișcare, ori privire, să trădez un plan mare ce l-am croit în adâncul conștiinței mele. Cocoana nu se poate mira îndestul de prietenia ce-mi arată Bubico, pe când eu cultiv cu stăruință această prietenie atât de scumpă mie, prin mângâieri și bonboane.

– Ei vezi! cum v-ați împrietenit... Ce e, Bubico? ce e, mamă? iubești pe domnul? da?

Și Bubico răspunde, gudurându-se-n brațele mele:

– Ham!

Așa? ai trădat-o care va să zică pe mamița?... craiule!

Bubico: Ham! ham!

– Trebuie să fii om bun! Nu trage el la fitecine...

– Firește, coconiță; simte cânele; are instinct.

Când zic acestea, iată că trenul se oprește în Crivina. Pe peron se aud lătrături și ceartă de câni. Bubico dă să se smucească din brațele mele; eu îl țin bine; el începe să latre îndârjit către fereastra vagonului. Trenul pornește iar, și Bubico, întorcând capul către partea de unde s-aude depărtându-se cearta semenilor lui, latră mereu; eu îl mângâi, să-l potolesc; el, când nu se mai aude nimic, ridică botul spre tavan și începe, în brațele mele, să urle... în brațele mele!

„Ah! Bubico – zic eu în sine-mi, mângâindu-l frumos – de capu-ți!... vedea-te-aș mănuși!”

Dar Bubico urlă mereu.

– Doamnă – zic eu – rău faceți că-l țineți așa de aproape pe Bubico și acoperit așa în căldură, poate să turbeze... Chiar așa, aici e prea cald.

Și zicând acestea, mă scol cu Bubico-n brațe și m-apropiu de fereastra vagonului. Pun pe Bubico binișor jos lângă mamița lui, și cobor geamul, aplecându-mă să respir. Afară, noapte neagră ca și ideile mele.

– Bine faci! să mai iasă fumul de țigară, zice cocoana.

Intrăm pe podul Prahovii... Mă-ntorc, iau o bonboană, i-o arăt lui Biibico, care s-apropie de mine bătând frumușel din coadă.

„Pe memoria lui Plutone și a fidelului său Cerber! zic eu în gând; jur că au mințit acei cari au cântat instinctul cânilor! E o minciună! Nu există!”

Bubico îmi ia bonboana; îl iau iar în brațe și mă dau lângă fereastră, ridicându-l în dreptul deschizăturii. Aerul răcoros, trecându-i pe la bot, face mare plăcere lui Bubico. Scoate limba și respiră din adânc.

– Să nu-l scapi pe fereastră!... pentru Dumn...

Dar n-apucă mamița să rostească-ntreg sfântul nume al creatorului, și Bubico dispare ca un porumbel alb în neagra noapte, înapoi spre București, zburând – la Zambilica, probabil. Mă-ntorc cu fața spre cocoana și, prezentându-i mânilor goale, strig exasperat:

– Doamnă!

Un răcnet!... A-nnebunit cocoana!

– Repede, doamnă, semnalul de alarmă!

O duc la semnal și o-nvăț cum să-l tragă. Pierdută de durere, execută mișcarea cu o supremă energie. Trenul, stop! pe loc. Cletinătura colosală. Emoție generală-ntre pasajeri.

– Cine? cine a dat alarma?

– Dumneaei! zic eu către personalul trenului, arătând pe cocoana leșinată.

Trenul se pune din nou în mișcare. La Ploești, cocoana s-a deșteptat din leșin; zdrobită de nenorocire, trebuie să răspundă la procesul-verbal ce i se dresează pentru întrebuițarea semnalului. Pe când, în mijlocul pasajerilor grămădiți, cocoana se jelește, eu m-apropiu de urechea ei și, c-un rânjet diabolic, îi șoptesc răspicat:

– Cocoană! eu l-am aruncat, mânca-i-ai coada!

Ea leșină iar... Eu trec ca un demon prin mulțime și dispar în noaptea neagră...

▫ **CĂLDURĂ MARE...** ▫

Termometrul spune la umbră 33° Celsius... Subt arșița soarelui, se opreste o birje, în strada Pacienței, la numărul 11 bis, către orele trei după-amiaz'. Un domn se dă jos din trăsură și cu pas moleșit s-apropie de ușa marchizei, unde pune degetul pe butonul soneriei. Sună o dată... nimic; de două, de trei... iar nimic; se razimă în buton cu degetul, pe care nu-l mai ridică... În sfârșit, un fecior vine să deschidă.

În tot ce urmează, persoanele toate păstrează un calm imperturbabil, egal și plin de dignitate.

D o m n u l: Domnu-i acasă?

Feciorul: Da; dar mi-a poruncit să spui, dacă l-o căuta cineva, c-a plecat la țară.

D.: Dumneata spune-i c-am venit eu.

F.: Nu pot, domnule.

D.: De ce?

F.: Eâncuiată odaia.

D.: Bate-i, să deschidă.

F.: Apoi, a luat cheia la dumnealui când a plecat.

D.: Care va să zică, a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat.

D.: Amice, ești... idiot!

F.: Ba nu, domnule.

D.: Zici că nu-i acasă.

F.: Ba-i acasă, domnule.
D.: Apoi, nu ziseși c-a plecat?
F.: Nu, domnule, n-a plecat.
D.: Atunci e acasă.
F.: Ba nu, da n-a plecat la țară, a ieșit așa.
D.: Unde?
F.: În oraș.
D.: Unde?!
F.: În București.
D.: Atunci să-i spui c-am venit eu.
F.: Cum vă cheamă pe dv.?
D.: Ce-ți pasă?
F.: Ca să-i spui.
D.: Ce să-i spui? de unde știi ce să-i spui, dacă nu ți-am spus ce să-i spui? Stăi, întâi să-ți spui; nu te rezezi... Să-i spui când s-o-ntoarce că l-a căutat...
F.: Cine?
D.: Eu.
F.: Numele dv.?...
D.: Destul atâta! mă cunoaște dumnealui... suntem prieteni...
F.: Bine, domnule.
D.: Ai înțeles?
F.: Am înțeles.
D.: A!... Spune-i că să ne-ntâlnim negreșit.
F.: Unde?
D.: Știe dumnealui... Da să vie neapărat.
F.: Când?
D.: Când o putea.
F.: Prea bine.
D.: Ai înțeles?
F.: Am înțeles.
D.: A!... și dacă vede pe amicul nostru...
F.: Care amic?
D.: Știe dumnealui!... să-i spuie că nu s-a putut reuși cu afacerea știută nimic, fiincă am vorbit cu persoana... Nu uita!
F.: Se poate să uit?

D.:... și zice că acuma e prea târziu, dacă n-a venit la vreme; căci dacă venea măcar cu câteva zile înainte, altă vorbă!... poatecăs-ar fi putut... Ține minte!

F.: Țiu, domnule...

D.:... deoarece nu plecase încă mătușa persoanei care s-a dus pentru ca să dea arvună tutorelui minorilor, și el nu aflase încă, deoarece nu-i spusese nepotul cocoanei, cu care era afacerea ca și terminată, dacă mai avea răbdare până luni seara, când trebuie neapărat să se-ntoarcă avocatul, fiindcă s-a dus cu o hotărnicie; dar acuma, cu regret, este imposibil din mai multe puncte de vedere, care le știe dumnealui... Așa să-i spui.

F.: Bine, domnule.

Domnul pleacă... Feciorul dă să-nchiză... Domnul se-ntoarce.

D.: A!... știi ce? nu-i spune nimic, fiindcă poate nu ții minte exact persoanele. Trec eu mai bine deseară să-i spui... La câte vine d. Costică seara la masă?

F.: Care d. Costică?

D.: Stăpânu-tău.

F.: Care stăpân, domnule?

D.: Al tău... d. Costică.

F.: Pe stăpânu-meu nu-l cheamă d. Costică; e propitar...

D.: Ei! și dacă-i propitar?

F.: Îl cheamă d. Popescu.

D.: Și mai cum?

F.: Cum, mai cum?

D.: Firește... Popescu, propitar... bine... și mai cum?

F.: Nu pot să știu.

D.: Nu-l cheamă Costică Popescu?

F.: Nu.

D.: Nu se poate.

F.: Ba da, domnule.

D.: Apoi vezi?

F.: Ce să văz?

D.: Îl cheamă Costică?

F.: Ba, Mitică.

D.: Mitică?... peste poate!... Ce stradă e aici?

F.: Numărul 11 bis...

D.: Nu e vorba de 11 bis.

F.: A zis domnul că nu vrea să puie 13, că e fatal.
D.: N-are-a face 13... Eu te-ntreb de stradă. Ce stradă e asta?
F.: Strada Pacienții...
D.: Strada Pacienții?... imposibil!
F.: Nu, domnule, e strada Pacienții.
D.: Atunci, nu e asta.
F.: Ba-i asta.
D.: Nu.
F.: Ba da.
D.: Eu caut din contra strada Sapienții, 11 bis, strada Sapienții, d.
Costică Popescu.
F.: Așa?
D.: Așa.
F.: Atunci, nue aici.
D.: Foarte bine.
Domnul pleacă și merge la birje. Birjarul doarme pe capră. Caii dorm la oiște.
Domnul: Haide, birjar!
B i r j a r u l: Nu slobod... este muștiriu, mo roc...
D.: Care muștiriu?
B.: Nu știi la mine, moroc...
D.: De unde l-ai luat?
B.: Ghe acolo, mo roc.
D.: Apoi, nu sunt eu?
B.: Ie! la domnu este, mo roc.
Domnul suie... Birjarul trage bice... Caii se deșteaptăși pornesc.
Domnul se ridică-n picioare, la ceafa birjarului.
D.: Ascultă-mă; știi dumneata unde e strada Pacienții?
B.: Ala nu știi, mo roc.
O babă trece. Domnul oprește birja.
D o m n u l: Mă rog, jupâneasă, știi dumneata unde e strada Pacienții?
B a b a: Asta e, măiculiță.
D.: Ei, aș!... Teribil e de ramolită!... Mână-nainte, birjar!
Birja pornește. Domnul face semn să oprească la o băcănioară în colț, unde pe prag moțăie la umbră un băiat cu sorțul verde.
Domnul: Tânărule, ce stradă e asta?

Băiatul: Strada Pacienții...

D.: Ești un prost!... Înainte, birjar!

Birja merge încă o bucată bună... Un sergent de stradă stă pe o bancă la poarta unei curți mari. S-a descălțat de cizme, să-și mai răcorească picioarele. Domnul face semn; birja oprește.

Domnul: Sergent!

Sergentul: Ordonati!

D.: Mă rog, nu știi dumneata unde e strada Pacienții?

S.: Chiar asta e.

D.: Imposibil.

S.: Da, domnule, asta e.

D.:... la d. Popescu, numărul 11 bis...

S.: Ei, da, mai în sus, pe mâna stângă, niște case galbene-n curte, cu marchiză...

D.: A!... Atunci feciorul e un stupid!... Mersi!... întoarce, birjar!

▫ **LANȚUL SLĂBICIUNILOR** ▫

Am și eu o slăbiciune, și eu sunt om! dorințele grațioasei mele prietene domnișoara Mari Popescu sunt pentru mine porunci, la cari mă supun cu atât mai bucuros cu cât văd că prietena mea nu abuzează niciodată de influența nemărginită ce știe bine că exercită asupra-mi... De astă dată, ce mare lucru-mi cere?

„Stimate amice, Știu ce prieten ești cu profesorul Costică Ionescu și cât nu e în stare să-ți refuze o rugămintă. Mă-ndatorezi până-n suflet dacă obții de la el pentru elevul Mitică Georgescu din clasa IV liceul X... la latină nota 7, fără de care, băiatul, care mi-e rudă de aproape, rămâne și anul acesta repetent, ceea ce ar fi o mare nenorocire pentru familia lui – o familie dintre cele mai bune – și pentru mine o mare mâhnire.

Cu cele mai afectuoase salutări, a dumitale bună prietenă, Mari Popescu”.

A! irezistibilă grație, cum știi de frumos să poruncești! Și ce bine s-a nemerit! Ionescu are și el o slăbiciune, și el e om! ține la mine și nu e în stare să mă refuze. Repede mă arunc într-o birje și alerg la Ionescu, profesorul de latinește.

— Dragă Costică, viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit a mă-ndoii un moment că în cazul de față fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune care mă interesează în așa grad, încât dacă n-aș fi pe deplin convins că tu, care mi-ai dovedit totdeauna, fără să dezminți niciodată o afecțiune, ce pot zice că la rândul meu... în fine...

– În fine – zice Ionescu – am înțeles... Nu trebuia să mă iei așa departe. Vii să mă rogi pentru vreo loază de elev de-ai mei.

– Nu e loază, Costică; e un băiat dintr-o familie dintre cele mai bune: mi-e rudă.

– Cine știe ce leneș, ce dobitoc!

– Nu-i adevărat, dragă Costică; este un băiat prea cumsecade... Să nu mă lași!... Viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știi cât pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit a mă-ndoii un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune...

Ei, lasă astea! știi că țiiu la tine; ce mai încap între noi astfel de fraze banale?... Ce notă vrei să-i dau pârlitului tău de protejat?

– 7, dragă Costică!...

– Apoi, dacă n-o fi știind nimic animalul!

– Ei, acum și tu! zi că nu știe; parcă el o să fie cel dintâi și cel de pe urmă care să treacă fără să știe... Te rog, dragă Costică! dacă rămâne băiatul repetent încă un an, e o nenorocire pentru familia lui – o familie dintre cele mai bune – și pentru mine o mare mâhnire...

– A! irezistibilă milogeală prietenească! zice Costică; ce bine știi tu să poruncești! Aide! să-ți fac hatârul și de data asta... să-i dau nepricopsitului 7.

– *Merci*, dragă Costică, mare pomană-ți faci!

– Cum îl cheamă?

Eu caut repede-n buzunare scrisoarea d-rei Mari Popescu. Nu e... Zic lui Costică:

– Un moment!...

Și ies ca din pușcă, sar în birjă și alerg acasă... Acasă, scrisorica nicăieri... Fuga la d-ra Popescu.

– Prea-grațioasa mea prietenă, lucrul merge bine; am obținut de la profesor nota dorită; decât, acum am nevoie să știu numele protejatului matală... Cum îl cheamă pe tânărul?

– Ți-am scris numele în scrisoarea mea.

– Da, dar scrisoarea dumitale am rătăcit-o acasă printre alte hârtii, și lucru este urgent: ca să nu pierd vremea căutând-o, am venit la d-ta... Cum îl cheamă?

– Zău, nu mai țiiu minte, zice drăgălașa mea amică; pentru că, drept să-ți spun, madam Preotescu, o bună prietină a mea, la care țiiu foarte mult – nu sunt în stare să-i refuz nimica – m-a rugat să-ți scriu, că știe că ții foarte mult la mine și nu mă refuzi niciodată, și ești prieten cu d. Profesor Costică Ionescu, care ține foarte mult la d-ta și nu e-n stare să-ți refuze nimic.

- Atunci, ce e de făcut? zic.
- Du-te d-ta la madam Preotescu și întreab-o cum îl cheamă pe băiatul pe care mi l-a recomandat ca să ți-l recomand d-tale.
- Sărut mânușițele.
- Și alerg la Preoteasca... Zic:
- Madam Preotescu, uite la ce am venit să vă deranjez: ați recomandat amicei mele d-rei Mari Popescu pe un tânăr, să mi-l recomande mie, să-l recomand amicului meu Costică Ionescu, profesorul...
- Da.
- Ei! cum îl cheamă?
- Nu ți-a scris Mari?
- Ba da, dar am rătăcit scrisoarea, și d-ra Popescu a uitat cum îl cheamă și m-a trimis să-mi spuneți dv.
- Eu... drept să-ți spun... nu mai mi-aduc aminte, pentru că i-am avut numele pe o însemnărică, pe care am lăsat-o la Mari; dar putem afla de la Diaconasca – șade aci aproape – ea m-a rugat, că știe cât ține Mari la mine și d-ta nu refuzi nimic lui Mari și d. Costică Ionescu profesorul pe d-ta nu te refuză niciodată.
- Atunci – zic – cum facem?
- Stăi nițel, să trimiț să cheme pe Diaconasca; este aci alături.
- N-aștept mult. Madam Diaconescu vine. Dar, fatalitate! și dumneaei se află în aceeași necunoștință despre numele junelui nostru protejat: însemnărica i-a dat-o amicei sale madam Preotescu.
- Ce-i de făcut?
- Aleargă la Iconomeasca!
- Aleg la Iconomeasca... De acolo, la Sachelăreasca... Pe urmă la Piscupeasca... în sfârșit, am dat de izvor... Tânărul este nepoțelul lu' madam Piscupescu, băiatul surioarei dumneaei, al lu' madam Dăscălescu: Mitică Dăscălescu.
- Nimic nu refuzăm – madam Piscupescu lu' madam Dăscălescu, madam Sachelarescu lu' madam Piscupescu, madam Iconomescu lu' madam Sachelarescu, madam Diaconescu lu' madam Iconomescu, madam Preotescu lu' madam Diaconescu, d-ra Popescu lu' madam Preotescu, eu d-rii Popescu, și mie amicul Costică Ionescu... Aleg la Costică Ionescu.
- Dragă Costică, să nu mă lași... Viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi, știu cât pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit a mă-ndoii un moment...
- Lasă, omule, fleacurile...
- Să-i dai nota 7, cum mi-ai promis...
- Cui, frate?

– Lui Mitică Dăscălescu.
– Mitică Dăscălescu!... Nu ții minte să am vreun școlar cu așa nume.
– Nu se poate!
– Să vedem...
Și se uită în cataloage.
– Nu; n-am niciunul Mitică Dăscălescu, în cursul inferior; ai făcut confuzie; trebuie să fie în cursul superior.
Alerg... de astă dată drept la madam Piscupescu.
– Madam Piscupescu, de ce clasă dă examen nepoțelul matală?
– De clasa VI.
A! zic eu... Bine.
Și dau fuga-napoi la Ionescu; zic:
– E în clasa VI Mitică Dăscălescu al meu.
– Atunci nu e la mine, e la Georgescu; îl cunoști pe Georgescu?
– Nu. Tu nu-l cunoști? ți-e coleg.
– Ba da, ține foarte mult la mine, nu e-n stare să-mi refuze nimic.
– Atunci – zic eu – mă rog ție, nu mă lăsa!... știu că pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit...
– Iar?... ești cu birja... hai de mă du degrabă la Georgescu.
– Haide.
Ajungem... Aștept în birje pe Ionescu. Peste câteva momente iacătă-l.
– Ai avut mare noroc c-am venit tocmai la pont; dacă mai întârziam un sfert de ceas, până la două, mergea cu cataloagele la școală și trecea notele în matriculă: protejatul tău avea un 3.
– Și acum?
– Are 7.
Uite-te – am gândit eu – ce va să zică o întârziere de câteva minute; cum poate nenoroci pe un tânăr! Rămânea Mitică Dăscălescu iar repetent, cu toate că ține la el atâta mamiță-sa Dăscăleasca, la care ține Piscupeasca, la care ține Sachelăreasca, la care ține Iconomeasca, la care ține Diaconeasca, la care ține Preoteasca, la care ține mult grațioasa Popeasca, la care ții foarte mult eu, la care...

▣ **VIZITĂ...** ▣

M-am dus la sf. Lon să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietină, ca s-o felicit pentru onomastica unicului său fiu, Ionel Popescu, un copilaș foarte drăguț de vreo opt anișori. N-am voit să merg cu mâna goală și i-am dus băiețelului o minge foarte mare de cauciuc și foarte elastică.

Atențiunea mea a făcut mare plăcere amicei mele și mai ales copilului, pe care l-am găsit îmbrăcat ca maior de roșiori în uniformă de mare ținută. După formalitățile de rigoare, am început să convorbim despre vreme, despre sorții agriculturii – d. Popescu tatăl este mare agricultor – despre criză ș.cl. Am observat doamnei Popescu că în anul acesta nu se prea vede la plimbare, la teatru, la petreceri... Doamna mi-a răspuns că de la o vreme i se urăște chiar unei femei cu petrecerile, mai ales când are copii.

– Să-ți spun drept, cât era Ionel mititel, mai mergea; acu, de când s-a făcut băiat mare, trebuie să mă ocup eu de el; trebuie să-i fac educația. Și nu știți dv. Bărbații cât timp îi ia unei femei educația unui copil, mai ales când mama nu vrea să-l lase fără educație!

Pe când doamna Popescu-mi expune părerile ei sănătoase în privința educației copiilor, auzim dintr-o odaie de alături o voce răgușită de femeie bătrână:

– Uite, coniță, Ionel nu s-astâmpără!

– Ionel! strigă madam Popescu; Ionel! vin' la mama!

Apoi, cătră mine încet:

– Nu știi ce ștregar se face... și deștept...

Dar vocea de dincolo adaogă:

– Coniță! uite Ionel! vrea să-mi răstoarne mașina!... Astâmpără-te, că te arzi!

– Ionel! strigă iar madam Popescu; Ionel! vin' la mama!

– Sări, coniță! varsă spirtul! s-aprinde!

– Ionel! strigă iar mama, și se scoală repede să meargă după el. Dar pe când vrea să iasă pe ușe, apare micul maior de roșiori cu sabia scoasă și-i oprește trecerea, luând o poză foarte marțială. Mama ia pe maiorul în brațe și-l sărută...

– Nu ți-am spus să nu te mai apropii de mașină când face cafea, că dacă te-aprinzi, moare mama? Vrei să moară mama?

– Dar – întrerup eu – pentru cine ați poruncit cafea, madam Popescu?

– Pentru dumneata.

– Da de ce vă mai supărați?

– Da ce supărare!

Madam Popescu mai sărută o dată dulce pe maiorașul, îl scuipe, să nu-l deoache, și-l lasă jos. El a pus sabia în teacă, salută militărește și merge într-un colț al salonului unde, pe două mese, pe canapea, pe foteluri și pe jos, stau grămădite fel de fel de jucării. Dintre toate, maiorul alege o trâmbiță și o tobă. Atârnă toba de gât, suie pe un superb cal vânăt rotat, pune trâmbița la gură și, legănându-se călare, începe să bată toba cu o mână

și să sufle-n trâmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva; eu n-aud nimica. Îi răspund totuși că nu cred să mai ție mult gerul așa de aspru; ea n-aude nimica.

— Ionel! Ionel!! Ionel!!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, când sunt musafiri!

Iar eu, profitând de un moment când trâmbița și toba tac, adaog:

— Și pe urmă, d-ta ești roșior, în cavalerie.

— Maior! strigă mândrul militar.

— Tocmai! zic eu. La cavalerie nu e tobă; și maiorul nu cântă cu trâmbița; cu trâmbița cântă numai gradele inferioare; maiorul comandă și merge-n fruntea soldaților cu sabia scoasă.

Explicația mea prinde bine. Maiorul descalică, scoate de după gât toba, pe care o trânteste cât colo; asemenea și trâmbița. Apoi începe să comande:

— Înainte! marș!

Și cu sabia scoasă, începe să atace strașnic tot ce-ntâlnește-n cale. În momentul acesta, jupâneasa cea răgușită intră cu tava aducând dulceață și cafele. Cum o vede, maiorul se oprește o clipă, ca și cum ar vrea să se reculeagă fiind surprins de inamic. Clipa însă de reculegere trece ca o clipă, și maiorul, dând un răcnet suprem de asalt, se repede asupra inamicului. Inamicul dă un țipăt de desperare.

Ține-l, coniță, că mă dă jos cu tava!

Madam Popescu se repede să taie drumul maiorului, care, în furia atacului, nu mai vede nimic înaintea lui. Jupâneasa este salvată; dar madam Popescu, deoarece a avut imprudența să iasă din neutralitate și să intervie în război, primește în obraz, dedesubtul ochiului drept, o puternică lovitură de spadă.

— Vezi? vezi, dacă faci nebunii? era să-mi scoți ochiul... Ți-arfi plăcut să mă omori? Sărută-mă, să-mi treacă și să te iert!

Maiorul sare de gâtul mamei și o sărută... Mamei îi trece; iar eu, după ce am luat dulceața, mă pregătesc să sorb din cafea...

— Nu vă supără fumul de tutun? întreb eu pe madam Popescu.

— Vai de mine! la noi se fumează... Bărbatu-meu fumează... și... dumnealui... mi se pare că-i cam place.

Și zicând „dumnealui”, mama mi-arată râzând pe domnul maior.

— A! zic eu, și dumnealui?

— Da, da, dumnealui! să-l vezi ce caraghios e cu țigara-n gură, să te prăpădești de răs... ca un om mare...

— A! asta nu e bine, domnule maior, zic eu; tutunul este o otravă...

— Da tu de ce tragi? mă-ntreper maiorul lucrând cu lingura în

cheseaua de dulceată...

– Ajunge, Ionel! destulă dulceată, mamă! iar te-apucă stomacul...

Maiorul ascultă, după ce mai ia încă vreo trei-patru lingurițe; apoi iese cu cheseaua în vestibul.

– Unde te duci? întreabă mama.

– Viu acu! răspunde Ionel. După un moment, se-ntoarce cu cheseaua goală; o pune pe o masă, se apropie de mine, îmi ia de pe mescioară tabacherea cu țigarete regale, scoate una, o pune în gură și mă salută militărește, ca orice soldat care cere unui țivil să-i împrumute foc. Eu nu știu ce trebuie să fac. Mama, râzând, îmi face cu ochiul și mă-ndeamnă să servesc pe domnul maior. Întind țigareta mea, militarul o aprinde pe a lui și, fumând, ca orice militar, se plimbă foarte grav de colo până colo. Eu nu-l pot admira îndestul, pe când mama îl scupă, să nu-l deoache, și îmi zice:

– Scupă-l, să nu mi-l deochi!

Maiorul și-a fumat țigareta până la carton. Apoi se repede la mingea pe care i-am adus-o eu și-ncepe s-o trântescă. Mingea sare până la policandrul din tavanul salonului, unde turbură grozav liniștea ciucurilor de cristal.

– Ionel! astâmpără-te, mamă! Ai să spargi ceva... Vrei să mă superi? Vrei să moară mama?

Dar maiorul s-a-ndârjit asupra ghiulelei săltătoare, care i-a scăpat din mână: o trânteste cu mult necaz de parchet. Eu aduc spre gură ceașca, dar, vorba francezului, *entre la coupe et les levres...* [1] mingea îmi zboară din mână ceașca, opărindu-mă cu cafeaua, care se varsă pe pantalonii mei de vizită, culoarea oului de rață.

– Ai văzut ce-ai făcut?... Nu ți-am spus să te-astâmperi... Vezi? ai supărat pe domnul!... aldată n-o să-ți mai aducă nici o jucărie!

Apoi, întorcându-se către mine, cu multă bunătate:

– Nu e nimic! iese... Cafeaua nu pătează! Iese cu nițică apă caldă!...

Dar n-apucă să termine, și deodată o văd schimbându-se la față ca de o adâncă groază. Apoi dă un țipăt și, ridicându-se de pe scaun:

– Ionel! mamă! ce ai?

Mă-ntorc și văz pe maiorul, alb ca varul, cu ochii pierduți și cu drăgălașa lui figură strâmbată. Mama se repede spre el, dar până să facă un pas, maiorul cade lat.

– Vai de mine! țipă mama. E rău copilului!... Ajutor! moare copilul! Ridic pe maiorul, îi deschii repede mondirul la gât și la piept.

– Nu-i nimica! zic eu. Apă rece!

Îlstropesc bine, pe când mama pierdută își smulge părul.

– Vezi, domnule maior? îl întreb eu după ce-și mai vine în fire; vezi?

Nu ți-am spus eu că tutunul nu e lucru bun? Aldată să nu mai fumezi!

Am lăsat pe madam Popescu liniștită cu scumpul ei maior afară din orice stare alarmantă, și am ieșit. Mi-am pus șoșonii și paltonul și am plecat. Când am ajuns acasă, am înțeles de ce maiorul ieșise un moment cu cheseaua în vestibul – ca să-mi toarne dulceață în șoșoni.

▫ **INSPECȚIUNE** ▫

Mai mulți prieteni – impiegați în diferite administrații publice – stau de vorbă, la masa lor obișnuită într-o berărie, despre chestiunile la ordinea zilei. Firesc lucru ca, dintre toate, să-i intereseze una mai cu seamă: e vorba de nenorocirea unui coleg, vechi impieगत, reputat până mai zilele trecute ca un funcționar model, ca om de o probitate mai presus de orice bănuială, și care fuge din țară lăsând în casa publică o foarte însemnată lipsă de bani. Fiecare dintre camarazi comentează în felul său această tristă aventură: unul înfierează cu toată asprimea fapta, altul nu și-o poate explica îndestul, altul încearcă să găsească o scuză pentru fugar; în fine, d. Anghelache deplânge pe nenorocitul acela, „care nu e decât o victimă a neglijenții altora!” La această părere aruncată cu toată seriozitatea de d. Anghelache, toți ceilalți fac niște ochi mari; din aceasta, vede d. Anghelache că amicii lui nu i-au priceput deloc vorbele, și astfel se simte obligat a le da explicațiunile necesare. Și nu trebuie să uităm a spune că dintre toți cel mai competent în materie este d. Anghelache: d-sa este mânuitor de bani publici într-o mare administrație.

– Firește că nu este el de vină, zice d. Anghelache. El este o victimă a neglijenții altora!

– De câtă vreme nu a fost controlat? De câți ani nu a venit vreun inspector să-i verifice casa?... Mizerabilii!

– Dă-mi voie! care va să zică, dacă mânuiește cineva bani publici și nu este controlat la vreme, asta înseamnă că delapidarea, ca necinstea lui ar fi scuzabile?... Să mă ierți!

– Ba nu te iert deloc! strigă foarte tare d. Anghelache, bătând cu pumnul în masă, nu te iert deloc, pentru că d-ta nu înțelegi, n-ai idee de ce vorbești!

Cine n-ar cunoaște bine pe d. Anghelache, și-ar explica tonul și manierele acestea violente prin numărul paharelor de bere consumate; însă camarazii îl cunosc destul ca să caute o altă explicație; pe când o caută în zahar, d. Anghelache înghite pe nerăsuflăte încă un pahar și urmează din ce în ce mai cu căldură:

– Dumnealor să-i tragă păcatele nenorocitului! Dumnealor l-au mâncat! Dacă la cea dintâi ciupeală, ar fi venit un domn inspector și i-ar fi făcut casa, ar fi găsit lipsă mai nimic... Așa e?

– Așa e!

– Și dacă i-ar fi zis: „Amice, îți lipsesc patru-cinci sute de lei din casă; ia fii bun d-ta și-i pune imediat la loc, și altădată socotește mai bine; că foarte curând am să vii iar să te vizitez, și-ți declar că nu-ți voi mai vorbi tot astfel, imediat voi raporta cui de drept! Așa e că nu se nenorocea omul?

– Așa e!

– Apoi dacă e așa, strigă d. Anghelache foarte tare, trântind cu paharul în masă, dacă e așa, de ce vă faceți că nu-nțelegeți? ori sunteți idioți?

Idioți! Cuvântul acesta face pe camarazi să nu mai înțeleagă nimica. Ca să pronunțe d. Anghelache, care este un tip de urbanitate, astfel de cuvânt, desigur trebuie să fie scos din țâțâni. Însă ce?... ce l-a putut scoate astfel din țâțâni pe d. Anghelache? Iată ce nu pot înțelege camarazii. Dar d. Anghelache bea încă un pahar și foarte enervat urmează:

– Știți dv. Câți bani îmi trec mie pân mână?

– Mii!

– Vezi că ești prost?...

– Nene Anghelache!

– Mii, ai?... Sute de mii, boule!

– Nene Anghelache!

– Ce, nene Anghelache? ce, nene Anghelache?... Țal! Țal!! Țal!!!

– Nene Anghelache, spargi paharul!

– Nu vezi că bat de un ceas, și nu vrea să vie mizerabilul!... Țal!!!

În sfârșit, mizerabilul vine... D. Anghelache își plătește consumația plus un pahar, care trebuie să vie.

– Milioane, neghiobule! strigă d. Anghelache. De când crezi d-ta că n-a mai dat pe la mine cineva să-mi verifice casa?

– De când?

– De acum unsprezece ani, de când am luat-o în primire... Mișeii!

– Pentru că te cunosc toți că ești un funcționar corect.

– Corect! strigă d. Anghelache fierbând... Corect! De unde știi dumnealor că sunt corect?... Canaliile! Și aduce paharul la gură.

– Cine poate crede de dumneata că nu ești om cinstit?...

Cinstit!... Când aude acest cuvânt d. Anghelache se scoală drept în picioare cu paharul ridicat în sus, și, în culmea furiei:

– Nu vă permit să faceți glume proaste pe socoteala mea, măgarilor! că vă sparg capul!

Trânțește paharul de masa de marmură, prefăcându-l în țândări, și iese turbat pe ușă. Lumea toată din berărie își întoarce privirile spre masa

camarazilor, care au ramas consternați. Câteva minute, în timp ce chelnerul șterge urmele accesului de violență al d-lui Anghelache, tac toți, căutând fiecare în ochii celorlalți o lămurire...

- Am înțeles! zice unul.
- Să știi c-a făcut-o! adăogă altul.
- E pierdut, nenorocitul!

În momentul acesta, iată că intră în berărie un domn matur. Camarazii de la masă îl salută respectuos. El se apropie cu bunăvoință de dânsii și le întinde mâna cu un aer de o vădită superioritate.

- Bună seara, băieți.
- Bună seara, d-le inspector.
- Îmi dați voie?
- Mai încape vorbă!... și d. Inspector se așază în locul unde cu câteva minute mai înainte a șezut d. Anghelache.
- Ce mai e nou? întrebă noul venit.
- Mai nimica, d-le inspector... S-au dat lefurile astăzi.
- Da?... Eu n-am fost astăzi la minister, am dormit toată ziua; ieri noapte în tren n-am putut închide ochii; era plin de deputați și de senatori... M-a chemat telegrafic ministrul să viu de la gară drept la dânsul acasă... De mâne începem să călcăm rând pe rând toate casele... Istoria nenorocitului celuia care a fugit în America a pus pe gânduri pe d. Ministru.

Cuvintele inspectorului finanțiar produc asupra camarazilor o așa de puternică zguduitură, încât unul, fără să vrea și fără să știe pentru ce, zice: „Anghela-che...”

– Cum ți-a dat prin cap de Anghelache? întreabă inspectorul... Cu Anghelache vreau să încep mâine... tocmai pentru că știu că la el merge lucrul mai ușor... Ei! dacă ar fi toți mânuitorii de bani publici ca Anghelache...

- An-ghe-la-che...
- ...n-ar mai trebui inspectori finanțari. Tot vrea guvernul să facă economii; ne-ar putea suprima pe toți... Ei! ca Anghelache, mai rar, așa corect și serios.
- An-ghe-la-che... șoptește aiurit impiegatul, pe când ceilalți tac zdrobiți.

Dar d. Inspector nu observă cât e de curioasă înfățișarea camarazilor, sau, dacă o observă, o atribuie naturalei constrângerii pe care trebuie s-o simtă niște inferiori având plăcerea și onoarea să stea la aceeași masă într-un loc public cu un superior. D. Inspector are să se scoale de dimineață a doua zi pentru ca să pornească a face surprize mânuitorilor de bani

publici. A băut un pahar mare, îl plătește, apoi întinde cu multa bunăvoință mâna tuturor inferiorilor și se retrage. Un moment, camarazii rămân în picioare, ca țintuiți, fără a se hotărî să mai șeară jos ori să plece, când unul din ei rupe tăcerea:

- Ce-i de făcut?
- Nenorocitul!
- Trebuie să-i dăm numaidecât de știre... Imposibil să-l lăsăm așa...

Când l-o vedea pe inspector mâine, îi cade dambla.

- Trebuie să-l găsim... să-l luam cu binișorul!
- Anghelache?... Se împușcă!
- Nu l-ai văzut ce iritat era?
- Îi lipsește mult!...
- Încă să se facă nevăzut!...

Repede camarazii plătesc consumațiile, ies, se suie toți trei într-o birjă și pornesc către locuința nenorocitului lor camarad. Anghelache e flăcău, stă cu soră-sa și cu mama lor, în Dobroteasa. E aproape unu după miezul nopții...

- Trebuie să doarmă nenorocitul fără grijă...
- Așa fără grijă! nu l-ați văzut în ce hal era?
- Eu gândesc că-și face bagajele...
- Să-l luăm cu binișorul...

Au ajuns... în casă nu e nici o lumină. La fereastra odăii de la pod doarme Anghelache, perdeaua este ridicată.

Mahalaua e cufundată în deplină tăcere: nici o mișcare alta decât pâlپiiala rarelor becuri de gaz. Unul dintre camarazi bate direct la geam: nici un răspuns. Mai bate odată: același rezultat.

- Doarme dus!
- Bate mai tare!
- Cine e? întrebă un glas tânăr dinăuntru.
- Bate mereu!
- Cine e?

Și la fereastră, apare o icoană albă cu mâinile încrucișate pe piept... E domnișoara Eliza, sora lui Anghelache. Camaradul care a bătut zice foarte emoționat:

- Dormeați, domnișoară Elizo?
- Da, d-le Costică... Ce e?
- Mă scuzați că v-am deranjat somnul... Nenea Anghelache n-a venit?
- Nu!

– Ne dați voie să-l așteptăm...

– Îl așteptați degeaba... a trimis vorbă aseară pe la zece cu un comisionar să stingem și să-ncuiem, că nu vine la noapte acasă... E poftit la o petrecere cu niște prieteni și nu crede să scape până la ziuă...

– Nenorocitul!... Noapte bună, domnișoară Elizo!

– Mersi!

Și icoana cea albă se retrage de la fereastră stingându-se-n întunec.

– Ce e de făcut?

– După el!... Trebuie să-l găsim undeva.

– Mână, birjar!

– Nenorocitul!

Unde?... unde să fie nenea Anghelache?... De atâtea ceasuri acum, bunii camarazi îl caută, alergând prin întunericul nopții de acolo până colo, când în birjă, când pe jos – degeaba! Au fost de-a rândul peste tot, de câte două și trei ori, prin toate localurile de noapte, pe unde și-au putut închipui că s-o fi încurcat, după cunoscutu-i obicei la luarea lefii... Au mers mai departe: l-au căutat și pe unde nu trebuia să-l caute... Anghelache nicăiri! Biruiți de osteneală, demoralizați de atâta nesucces, au intrat încă o dată într-o cafeneluță, unde gazul apune după ce a răsărit soarele. În odăița din fund, un alt camarad... La lumina spălăcită a becului Auer, chipul camaradului seamănă cu icoana unui martir în urma chinurilor: e alb ca varul, cu umbre albastre; fălcile-i sunt încleștate; nasul tras! ochii pierduți în extaz. În mâna-i asemenea albă, ca și cum pe sub piele n-ar mai curge un pic de sânge, ține o linguriță, cu care amestecă, încet, încet de tot, zahărul într-o ceașcă plină cu șvarț. Din când în când oftează din adânc pe nas, umflându-și nările. Cum îl văd, camarazii se apropie de el și-l salută. El le zâmbește – zâmbetul sfânt al martirului, care-ntrevede, prin deschizătura regiunilor cerești, lumina vieții eterne – și urmează să amestece în ceașcă fără a schimba câtuși de puțin măsura mișcării. Camarazii, înțelegând starea sufletească a camaradului, s-așează discreți la o masă alături și comandă cafele... Dar unul are o inspirație și, mai puțin discret decât ceilalți, se adresează către omul care amestecă-n ceașcă:

– Mitică... nu cumva ai văzut tu astă seară pe undeva pe nenea Anghelache?

Mitică zâmbește și face semn din cap că da. Toți trei camarazii se ridică drept în picioare?

– Unde?

Mitică face semn cu palma stângă pe masă, adică: *aici*.

– Când?

Mitică face din buze un semn și ridică din umeri, adică: *n-aș putea*

spune precis, când...

– Spune, nene, păcatele mele! strigă unul scos din răbdare!... Când a plecat?

Mitică amestecă cu mâna dreaptă și arată cu cea stângă spre ușă, adică: *acușic-a plecat*.

– Ci vorbește, domnule! ești mut? ce dracu! Unde a plecat?

Mitică lasă lingurița și zice cu o sforțare supremă:

– A... 'ăp... 'ăpt...

Și caută să prinză iar lingurița.

– Unde?

– ...ptăiie!

Și prinde lingurița și-ncepe iar s-amestece.

– Băiete! strigă unul dintre camarazi.

Chelnerul vine...

– A fost în urma noastră pe aici nenea Anghelache?

– Da!

– A fost pe aici!... Când?

– Adineaor...

– Nu i-ai spus că l-am căutat? că avem o afacere foarte importantă și să ne aștepte?

– Ba da.

– Și ce-a zis?

– A zis: ce afacere importantă? să mă slăbească.

– Nenorocitul!

– Și nu știi unde a plecat?

– ...ptăiie!

– Cum?

– La lăptărie, tălmăcește chelnerul, care e deprins cu vorba lui d.

Mitică.

Peste câteva momente, o birjă iese în goană pe la capul podului cătră șosea...

La lăptărie întuneric beznă.

– Ce-i de făcut?

– Înapoi birjar!

– Haid'iar acasă? Trebuie să se fi întors.

– Ești nebun? Tocma-n Dobroteasa?... Ne-apucă ziua pe drum...

– Dar putem să-l lăsăm așa?... Dacă nu știe nimica, se duce la

canțilerie, și-l prinde-acolo inspectorul. Trebuie să știe ce-l așteaptă...

Se face în adevăr ziuă când camarazii ajung în Dobroteasa... Nenea Anghelache n-a venit acasă. Sunt șapte ceasuri... Peste două ceasuri, fiecare trebuie să fie la postul său. În definitiv, au conștiința împăcată că și-au dat toată osteneala să-l scape, ca buni camarazi și amici. Oamenii au făcut tot ce puteau face; de acuma, aibă Dumnezeu grijă de Anghelache! Cei trei camarazi se despart, să meargă fiecare la treaba lui. Unul dintre dâșii, care lucrează în aceeași administrație cu Anghelache, ia însărcinarea să comunice la dejun ce s-a mai întâmplat. Și, în adevăr, peste câteva ceasuri, la douăsprezece trecute, ceilalți doi camarazi se-ntâlnesc la birtul lor, unde al treilea vine tocmai la unu să le comunice lucruri de o extremă gravitate.

Pe la unsprezece ceasuri, când trebuia să se deschiză casa, a venit inspectorul financiar, și, așteptând la Anghelache, s-a pus să cerceteze registrele. Pe la unsprezece și jumătate, s-a trimis un aprod cu birja acasă la Anghelache să-l cheme, că-l așteaptă inspectorul. Aprodul s-a-ntors după douăsprezece cu răspuns că d. Anghelache n-a mai dat p-acasă de ieri dimineață, că noaptea a trimis vorbă să nu-l aștepte cocoanele, că nu vine. La vorbele aprodului, inspectorul a-nceput să râză... pe urmă a cerut lumânare și ceară, a pecetluit casa și a plecat spunând că se-ntoarce la trei.

— Nenorocitul de Anghelache!

Imediat după dejun, camarazii se reped în Dobroteasa. Dar și acuma același rezultat – Anghelache nu se află. Din Dobroteasa apucă la stânga, să iasă pe chei spre piața mare. Trecând prin fața Morgei, văd căruța funebră: un nou oaspete a venit, sătul de căldurile vieții, să coboare în răcorosul otel. Camarazii își fac cruce și, privindu-se unul pe altul, se-ncruntă, ca și cum ar voi să gonească unul din mintea altuia un gând, același, pe care unul altuia și l-au ghicit.

— Sărmanul Anghelache... Unde-o fi Anghelache?

La șease seara, la Gambrinus, tânărul comunică celorlalți urmarea inspecțiunii. La trei fără un sfert, inspectorul s-a înființat la casă, și iar a mai cercetat registrele, și iar a trimes zadarnic pe aprod în Dobroteasa. Apoi a încheiat un proces-verbal, dispunând că, dacă și a doua zi casierul nu se va prezenta la post, să se cheme lăcătușul. Pe când povestește camaradul, iată că vine un băiat cu gazete: fiecare dintre trei prieteni ia câte una și-și aruncă ochii pe ultimele informațiuni. Unul dă un țipăt și încremenește cu gazeta în mână.

— Anghelache!

Atât poate zice și întinde gazeta, în care fiecare citește:

„Azi dimineață s-a găsit la șosea spânzurat un om bine îmbrăcat în vârstă ca de 40-45 de ani. Din ordinul procurorului, cadavrul, asupra căruia nu s-a găsit nimic alta decât un plic cu adresa Anghelache M., mărunțiș în

monete nouă de nichel ca de șaptezeci de bani și un ceasornic de argint cu monograma A. M., a fost transportat la morgă”.

– Bravo! nene Anghelache!...

– Da! mai bine moartea decât dezonoarea!

– Sărmanul nenea Anghelache!

Și toți trei camarazii se despart cu inima zdrobită.

A doua zi, la dejun...

– S-a deschis casa...

– Îi lipsește mult?

– Nimic nu lipsește!

– S-a găsit în plus un pol de aur românesc din 70, învelit într-o foiță de țigară.

– Trebuie să mergem la Morgă să-l vedem! eu nu m-astâmpăr până nu-l văd!

Și pornesc iar toți trei. La morgă se pregătesc servanții a-l preda pe Anghelache să-l ducă acasă, fiindcă i s-a stabilit complet identitatea și l-a reclamat familia. Camarazii s-au apropiat de masa pe care stă camaradul lor.

– De ce?... de ce, nene Anghelache? a întrebat plângând ca un prost cel mai tânăr.

Dar, nenea Anghelache, cuminte, n-a vrut să răspundă.

▣ **ART. 214** ▣

Un biurou de avocat. Ora 9 dimineața.

Avocatul, un licențiat începător stă la biuroul său, studiind niște hârtii.

O cocoană intră urmată de un tânăr.

Cocoana este îmbrăcată, cum purtau înainte vreme mahalagioaicele, cu barej havai legată la cap, rochie și pieptar de lână de aceeași culoare, și un tărănaș conabiu, făcut cu iglița; în mâni, mănuși de imitațiede mătase fără dește. E o femeie de vreo cincizeci de ani destul de bine ținută; cam prea dreasă la obraz: sprincenile ca niște lipitori; dinții cam negri de ristic și de tutun; foarte veselă și vioaie, vorbește și gesticulează degajat, chiar cu multă volubilitate și cu o figură plină de expresie. Tânărul are aerul unui impiegat de minister; redingotă de camgarn la trei butoni, cravată strigătoare, pantaloni de culoarea oului de rață leșească și pălărie cilindru. El urmează cu încredere pe femeie, care intră cu pasul hotărât.

COCOANA.

– Las' că-i spui eu tot lu domnu avucatu. (Înaintează spre biurou.)
Bonjur... Mă recomand Tarsița Popeasca, vaduva lui priotul Sava de la

Caimata, care a dărâmat-o Pache, când a făcut bulivardu ăl nou, și fiul-meu, Lae Popescu.

AVOCATUL.

– Pofțiți, luați loc.

COCOANA.

– Mersi!

TÂNĂRUL.

– Mersi! (șed.)

COCOANA (scoate o tabacheră, din aceasta o țigaretă militară, pe care o pune în gură. Avocatul îi ofera chibrituri; ea aprinde țigareta; trage de doua-trei ori și dând fumul pe nas).

– Uite la ce-am venitără noi la dumneata, care ne-a recomandat o prietină a noastră, finc'a avut și dumneei o chestie (face cu ochiul râzând și arătând pe Lae, care se uită la lucrurile din biurul avocatului de jur împrejur și-n tavan la policandru), tot într-o pricină, de par egzemplu acum, vine vorba; și zice: du-te negreșit la dumnealui, că-ți face dumnealui treaba.

AVOCATUL.

– Care cocoană, mă rog?

COCOANA.

– Mița...

AVOCATUL.

– Care Mița...?

COCOANA. (râzând, dând fum pe nas și făcând cu ochiul) – Ei nu te mai face acu... Mița, de! care ai devorțat-o dumneata...

AVOCATUL. – ...?

COCOANA.

– Care ai devorțat-o dumneata de Pricopoiu de la Ciulnița.

AVOCATUL (după o prefăcută sforțare a memoriei).

– A! madam Zaharidi...

COCOANA.

– Ei, da! așa te-nvață... Zaharidina... (se apleacă la urechea avocatului și-i șoptește ceva râzând cu multă intenție. Avocatul zâmbește cam sfiindu-se de atâta apropiere. Cocoana se trage repede de la urechea lui și pune grațios trei dește de la mâna stângă peste buze). U! pardon... oi fi mirosind!... Am gustat de dimineată niște anghelică de casă... Nu știu ce pârdalnicu îmi venea de cum m-am sculat, pardon, de la stomac!... (cu aceeași mișcare grațioasă, se apasă cu cele trei dește la lingurea făcând ceea ce se zice pe franțuzește *une petite moue dégoutée*).

AVOCATUL.

— Ei! și afacerea dv...!

TÂNĂRUL (aplecând ochii din tavan).

— E pentru...

COCOANA (după ce și-a aprins o țigaretă).

— Las' să spui eu. (Cătră avocat.) Eu i-am spus: Lae, nu face pentru tine! dar el, amurezat... n-ai ce-i face! nu și nu! că se omoară, dacă nu-l las. (Cătră Lae.) Ai văzut acu, mangafache? (cătră avocat, cu blândă filosofie) Furia tinereții... n-ai ce-i face! asta e al tinerilor dat. (Iar s-apleacă la urechea avocatului și-i șoptește cu multă intenție și sclipind din ochi. Avocatul iar evită contactul. Cocoana iar face mișcarea-i grațioasă.) U! Anghelica, bat-o focu! (apoi iar s-apasă la lingurea).

AVOCATUL.

— În sfârșit... în sfârșit, cum stă chestia?

COCOANA.

— El... Lae...

TÂNĂRUL.

— Lasă-mă, mamițo, să spui eu.

COCOANA.

— Ei! poftim, spune (fumează și se uită și ea la policandru).

TÂNĂRUL.

— Eu vreau să dau divorț...

AVOCATUL.

— Ești însurat de curând...

COCOANA.

— De...

TÂNĂRUL.

— Lasă-mă, mamițo! ce? eu sunt prost? (către avocat) De trei ani.

AVOCATUL.

— Copii aveți?

COCOANA.

— Ei, aș! unde poate aia să facă? (se dă la urechea avocatului).

AVOCATUL se scoală repede-n picioare și se duce într-un colț al biuroului, unde s-apleacă, puțin asupra unui castronaș cu nisip.

COCOANA (care i-a urmărit mișcarea).

— Ai și d-ta de dimineață arsuri la stomac; să-mi dai o sticlută, să-ți aduc și dumitale nițică anghelică... de casă.

AVOCATUL (coborând înapoi la biuro, ștergându-se la gură cu batista;
catră tânărul client).

— Și ce motive putem invoca?

TÂNĂRUL.

— Nu-mi mai convine, domnule, pentru motive...

COCOANA.

— Parcă dumneata ce treabă ai? să le găsești, nu mai vrea să trăiască
cu ea și pace buna! bărbat e! de unde nu, își ia căciula și pleacă... Iaca.

AVOCATUL.

— Bine, pleacă; dar femeia îl urmează, trebuie, are chiar datoria să-l
urmeze.

COCOANA.

— Să poftească!... Iacă-i vine lui pofta să meargă unde a-nțârcat mutu
iapa, tocma colo unde tot spune la „Universul” că se bate, zice, cu Englezii...
boierii ăia, (râzând) ce fel de boieri, ai dracului or fi și ăia! încinși cu tei ca
la Fefe! (râzând crescendo). Să meargă după el!... să vază ea pe dracu!...
război e ala, ce? te joci, țăto? nu-i caută că e fata lui Popa Petcu! (râde cu
multă poftă; s-apeacă s-apuce de gât pe avocat-și să-l tragă cu urechea la
gura ei. Avocatul face la vreme o mișcare inteligentă și scapă. Ea face
mișcarea ei grațioasă, cu cele trei dește, întâi pe buze, apoi la stomac). Ei!
da, uitasem!... Anghelica!... Da' (închide ochiul stâng și cu un zâmbet plin de
intenție) ai înțeles unde bate vorba Tarsiții priotesii! (face mare haz și
fumează cu multă poftă).

AVOCATUL.

— Lasă, te rog, cocoană; lasă-l pe dumnealui să răspundă la întrebări:
altfel nu pot sesiza speța (către tânărul). Mă rog, să vedem... Ce plângeri
pozitive și întemeiate pe probe putem s-aducem contra soției noastre?

COCOANA.

— Berechet!

AVOCATUL.

— CUM?

COCOANA.

— Cu martori.

AVOCATUL.

— Ce-or să spuie, de exemplu, martorii?

COCOANA.

— Ei bravos! dumneata ce treabă ai? să-i înveți ce să spuie... Martori
găsim noi.

TÂNĂRUL.

– Mai întâi, domnule avocat, eu vreau să dau divorț, fiindcă n-o mai iubesc pe dumneaei...

AVOCATUL.

– Dar dacă dumneaei te iubește pe dumneata?

COCOANA (pufnind).

– Em... p'! (face din buze un zgomot onomatopeic).

TÂNĂRUL.

– Și este luxoașă... și...

AVOCATUL.

– Da, amice, te cred; dar astea nu sunt motive...

COCOANA.

– Jur eu ca mama lui!

AVOCATUL.

– Em... p'! (face același zgomot din buze ca preteasa mai sus; apoi către tânărul). Putem să dovedim un adulteriu? Înțelegeți ce va să zică un adulteriu...

COCOANA.

– Știi că mi-ai plăcut aici?

AVOCATUL.

– Apoi nu e așa, cocoană. Știi cât e de greu să stabilești elementele pentru proba legală a adulterului?

COCOANA.

– Ei, bravos! (se repede rîzînd la urechea avocatului; acesta se dă degrabă într-o parte. Mișcarea grațioasă a cocoanii).

TÂNĂRUL.

– Dumneaei, domnule avocat, am martori, umblă toată ziua pe la tanti ale dumneaei; știu eu ce face dumneaei pe la tanti ale dumneaei? că dumneaei are vreo patru tanti.

COCOANA.

– Olio! ce spui, țazo? nu zici cinci?... ba încă șase! (volubil) pe Răduleasca, pe Popeasca, pe Ioneasca, pe Otopeanca, pe Hurdubiloaia, pe Popeasca ailaltă a lui Mache al Popii Zamfirache, de-i mai zice și Ampotrofagu, că a băgat spaima în maala! uite așa umbla cu patacele și basmacu-n cap, când fu la alegeri, de-a spart capu lui bietu Guță Băncuță (cu volubilitate crescîndă), fiindcă nu vrea să fie cu hoții ăștia, de-a venitără la putere, fi-s-ar fi stârpit sămânța de liberali! auzi liberali! să nenorocească o lume de se hrănea...

AVOCATUL (plictisit). ȚȚ!... Ce-are a face acuma politica?

TÂNĂRUL (rugător).

– Lasă, mamă!

AVOCATUL.

– Lasă, cocoană!

COCOANA (cu forța).

– Nu las! nu vreau să las (trântind țigarea în scrumieră și, foarte sentimentală, obidindu-se treptat până la lacrimi) că dacă nu am mai avut alți copii, și să-l văz nenorocit, care numa pe el îl am! (își suflă foarte zgomotos nasul, apoi își șterge ochii și aprinde țigarea).

AVOCATUL.

– E vorba dar de a proba că lipsește de la cea mai sacră datorie conjugală, dacă...

COCOANA.

– Apoi ai cunoscut-o dumneata pe mă-sa ce pramatie, ce catifea? (se dă la ureche fără succes, apoi, pufnind de râs). M-ai înțelegut, care va să zică? (taie cu mâna dreaptă de două ori aerul în mișcări scurte și dese bleojdind buzele, pufnind din nări și ținând închis ochiul stâng – semnul unei idei superlative).

AVOCATUL.

– Mai rămâne să găsim altceva... Te insultă vreodată?

TÂNĂRUL.

– Aplică domnule, totdeauna, așa vorbe triviale, care nu aș putea pentru ca să vi le zic în persoană în prezența mamiții.

COCOANA. (se repede la ureche, iar fără mult succes; apoi, râzând, către avocat).

– Destul!

TÂNĂRUL.

– Și, pe urmă, să vă spun drept... nu-mi mai dă nici mâna pentru ca să țin o nevastă fără zestre...

AVOCATUL.

– N-ai luat zestre?

COCOANA.

– Zestre? de la cine? de la Popa Petcu? să-i rămâie clironomie, când a muri bețivul, căldărușa și datoriile de la „Moartea Vânătorului”, unde bea toată ziua și toată noaptea pe catastif și joacă tabinet cu ginere-său, de! cu Tache Hengheru, care are antipriză de flașnete în Popa Tatu și iarna vicleimuri cu olteni!

TÂNĂRUL.

— Lasă, mamițo!... Nu-mi mai dă mâna pentru ca să ții nevastă fără zestre; mai ales că a fost o nenorocire acu, cu ocazia bugetului, care am devenit suprimat pe întâi aprilie.

AVOCATUL.

— Și ce salariu aveți?

COCOANA.

— Marea cu sarea! Avea și el o sută cincizeci de lei pe lună... și l-a suplimentat; cu o sută cincizeci de lei ai lui o să se procopsească statul! În mațe să le stea ai o sută cincizeci de franci! L-a suplimentat, că la-nsemnat Ampotrofagu, suplima-le-ar Dumnezeu luminițele ochișorilor din cap, s-ajungă să-i văz orbeți pe toți, cu mânușița întinsă pe strada Clementii la colțul lui Butculescu! L-a supl...

UN FECIOR (intră și, întrerupând imprecățiunea mamei).

— Conașule, poftiți la dejun.

AVOCATUL (se scoală).

— În sfârșit, mai veniți în zilele astea pe la mine; ne vom mai consulta; poate să găsim ceva... A! nu cumva ai vreo scrisoare de la soția dumitale?

COCOANA.

— Heihei! câte! de când trata amor (iar la ureche; dar avocatul e prea nalt și cocoana nu-l ajunge din picioare).

TÂNĂRUL.

— Ba, am vreo trei, de când eram astă toamnă cu domnul inspector trimis în anchetă în Dobrogea... Am stat vreo trei săptămâni, și dumneaei era strașnic de supărată că nu-i trimeteam mereu parale...

AVOCATUL (ca având o idee luminoasă).

— Bravo! vino mâne-poimâne dimineața cu scrisorile... poate să avem șansă... cine știe? poate să avem mare șansă!

FECIORUL (intrând iar).

— Conașule, se răcește.

AVOCATUL (mânând pe cei doi clienți cu binișorul până la ușă, îi scoate afară din biourou; în vestibul, cocoana, râzând, vrea să-i spuie ceva la ureche; avocatul o depărtează și apucă spre sufragerie).

— Cocoana pleacă făcând cu ochiul.

TÂNĂRUL (urmând-o și netezându-și jobenul cu mâneca).

— Stai, mamițo, nu așa iute!

II.

Același biourou de avocat. În aceeași zi, orele patru d. A.

Avocatul intră cu servieta subsuoară, urmat de fecior.

AVOCATUL.

– Afară de ăștia nu m-a mai căutat nimeni?

FECIORUL (gândindu-se mai bine) – Ba da, conașule, un popă și o damă tânără; a zis popa că vine mai târziu. (S-aude soneria zbârnâind cu insistență.) AVOCATUL.

– Vezi cine e.

(Feciorul aleargă. Avocatul s-așază la biuro, își desface servieta și deschide un dosar.)

Un popă venerabil intră. E un om de vreo șaiszeci și cinci de ani; barbă și păr mai mult albe; fața foarte roșie mai ales la pomete și alte proeminente; ochii spălăciți, albaștri, dulci și lăcrimoși. Poartă în mână dreaptă baston înalt negru cu măciulie de os alb; mâna stângă o ține în buzunarul giubelii; cu toate că părintele pășește cu multă metodă aplecându-se-ntr-o parte, tot se denunță aproape sigur unui ochi deprins, că mâna stângă a părintelui, desimulată sub giubea, duce o greutate considerabilă.

În urma părintelui, o tânără persoană, ca de vreo optsprezece ani: o frumusețe de față; ochii verzui mari, sub gene și sprincene negre ca și părul buclat al capului; naltă și mlădioasă, mergând, pare că plutește *la grâce plus belle encore que la beauté!* E foarte cochet îmbrăcată: o pălărie de păslă în tricorn de culoare *gris-fer*, tivită pe margini cu șiret de fir, ca și manteluța de aceeași culoare – șic de tot.

AVOCATUL.

– Blagoslovește, părințele.

POPA.

– Domnul, taică!

AVOCATUL.

– Ia poftiți, luați loc.

TÂNĂRA.

– Mersi.

(Părintele și tânăra se așează lângă biuro în fața avocatului. Părintele se așează, cu metodă, așa că ajunge cu mâna stângă la potrivită distanță ca să poată lăsa binișor jos pe covor sarcina purtată pe sub giubea. Șezând jos părintele, poalele giubelii se dau într-o parte, așa că jos lângă scaun se vede acum bine ce ținuse părintele-n mână: o legătură de basma roșie cadrilată în stil scoțian. Legătura stă țăpână-n picioare într-o formă conopiramidală prelungă și coronată cu două funde-nodate-n cruciș – o siluetă foarte zveltă.) AVOCATUL (care privește adânc și foarte distrat la tânăra persoană).

– Dv. Sunteți fiica părintelui, domnișoară?
TÂNĂRA.
– Nu sunt domnișoară, domnule...
POPA (cu duios regret patern și foarte răgușit).
– Nu mai e de trei ani domnișoară, biata fată!... s-a dus de mult bunul ei! Acu încă gândim, dacă o vrea Maica Precista, să devorțăm...
AVOCATUL (care privește cu multă stăruință la tânăra clientă, fără s-asculte îndestul vorbele părintelui).
– Damă, care va să zică?... damă?
TÂNĂRA.
– Da, domnule, damă...
(Părintele se uită la legătură, să vază dacă șade bine: legătura își ține mândră fundele-n sus.) AVOCATUL.
– Așa tânără!... De câți ani, doamna mea?
TÂNĂRA.
– Am împlinit optsprezece ani la două dechemvrie trecute.
AVOCATUL (din ce în ce mai dus).
– La două dechemvrie!... Așa tânără!!
POPA.
– La sfântul prooroc Avacum...
AVOCATUL (și mai dus) – Avacum!... Așa tânără!
TANARA (tristă) – ...și fără noroc!
AVOCATUL.
– Fără noroc! dumneata?...
POPA.
– Uite, ea! Dacă n-a vrut Maica Domnului!
TÂNĂRA.
– De aia am venitără la dumneata (roșește).
AVOCATUL (fericit).
– La mine...
POPA.
– Pentru ca s-o devorțezi.
AVOCATUL.
– O divorțez.
POPA.
– Și helbet! cunoaștem și noi filotimia obrazului... Al dracului am

răgușit... sfintele sărbători!...

AVOCATUL.

– Slujbămultă...

POPA.

– Al dracului... Și lumânările proaste... fac fum.

AVOCATUL.

– Părinte, nu luați o cafea?... Doamna nu ia o dulceață, bomboane?

TÂNĂRA.

– Mersi... (roșește).

POPA.

– Ba, dac-ai fi bun, mai bine un pahar de vinișor; mâncai niște afurisiți de țâri.

(Avocatul sună. Feciorul intră; apoi, după ce a primit de la stăpân un ordin discret, iese.)

AVOCATUL.

– Dar, pardon, am uitat să întreb cum se numește doamna...

TÂNĂRA.

– Acrivița Popescu (roșește).

AVOCATUL.

– Acrivița?! Frumos nume!... Acrivița!

(Feciorul intră cu o tavă, pe care poartă o sticlă de vin, pahare, apă și dulceață. Avocatul se scoală, apropie un gheridon lângă biurou între părinte și tânăra clientă. Feciorul așează pe gheridon tava și, la un semn al stăpânului, se duce. Avocatul servește părintelui un pahar de vin și damei dulceață.) PĂRINTELE (punând mâna pe pahar).

– Nu-i vorba, am mai băut un păhărel; fusei adineaori pe la Hanu-Roșu, de gustai un pelin (se uită iar la legătură) la Bărăție... la Andrei, de!

AVOCATUL.

– A!... la Andrei...

POPA.

– Luai de provă pentru casă vreo trei chile (iar se uită la legătură).

TÂNARA. – (După ce-a luat dulceață și băut puțină apă, se caută să-și găsească batista) A! mi-am uitat batista... (roșește).

AVOCATUL (Scoate pe-a lui neatinsă din buzunarul redingotei și o dă clienței).

– Pofțiți, doamnă...

TÂNĂRA (ia batista, se șterge la guriță; apoi dându-o înapoi).

– Opoponax?

AVOCATUL.

– Da, parfumul meu favorit.

TÂNĂRA.

– Ș-al meu! (roșește).

AVOCATUL (încântat).

– Ș-al dumitale!... (se apropie mai tare de ea și o privește adânc, punând apăsat batista pe buzele lui).

PĂRINTELE (care a băut paharul).

– Strașnic vinișor, taică! (își mai toarnă un pahar)

(Pe când avocatul pledează cu multă volubilitate foarte încet și de aproape Acriviții, și dânsa se face din ce în ce mai roșie la obraz fără să răspundă, părintele scoate din buzunar un țâr; pe urmă ia de pe masă un*presse-papier*, care reprezintă bustul lui Ciceron în bronz; ține țârul de coadă, culcat pe marginea biuroului și-l bate bine cu capul bustului, să-l frăgezească.) AVOCATUL (mai tare, așa încât se aude)... care merită a fi fericită!

TÂNĂRA.

– Eu fericită? (roșește)

PĂRINTELE (la al treilea pahar).

– Strașnic vinișor!

AVOCATUL.

– Așadar, să vedem ce motive putem invoca.

PARINTELE.

– Ce motive? ce motive? Iacă, o despart eu, că-i sunt tată, și pace bună! nu mai vreau s-o las să trăiască cu un pârlit, (golește paharul) cu un fecior de...

AVOCATUL (turnându-i încă un pahar).

– Apoi, nu merge așa, părințele. Trebuie să găsim motive și (cu hotărâre) le vom găsi, trebuie să le găsim!

PĂRINTELE.

– Găsește-le, taică! de ce ești dumneata avocat?

AVOCATUL (sună nervos: feciorul intră).

– Stai la ușă: să nu intre nimeni fără să m-anunți... (și mai nervos) Ai înțeles?

FECIORUL.

– Am înțeles (iese).

AVOCATUL (cătră tânăra).

– Să vedem... (ia un scaun și se așează, cam cu spatele la părintele, și cât permit genunchii mai aproape, față-n față de clientă, care roșește tare. Părintele bate cu bustul oratorului alt țâr). Să vedem... Se poartă nedelicat cu d-ta?

TÂNĂRA.

– Prea nedelicat...

AVOCATUL.

– Te insultă vreodată?

TÂNĂRA.

– Numa odată?

POPA.

– O-njură de părinți...

AVOCATUL.

– Mizerabilul! Față cu martori?

POPA.

– Nu! În particular... zice că e-n glumă... Ce fel de glumă?... vorba aia: glumă-glumă... (golește paharul).

AVOCATUL.

– A părăsit vreodată domiciliul conjugal?

TÂNĂRA.

– De câte ori!... Mergea p-afară... zicea că cu inspectorul... când era în slujbă...

AVOCATUL. Când era în slujbă?... Acuma nu mai e?...

POPA.

– Acum l-a luat dracul! l-a suplimată... de la Paști!

TÂNĂRA.

– Odată, astă toamnă, m-a lăsat fără un santim acasă și a stat vreo trei săptămâni în Dobrogea; i-am scris de zece ori și nici nu mi-a răspuns.

AVOCATUL.

– În Dobrogea?

TÂNĂRA.

– Și, toată ziua și toată noaptea, la Berăria Cooperativă, cu actori și... cu actrițe!

AVOCATUL.

– Și... am uitat... cum îl cheamă pe bărbatul dumitale?

TÂNĂRA.

– Lae Popescu.

POPA.

– Feciorul Tarsiții Popeaschii, văduva lui Popa Sava de la Caimata, care a dărâmat-o răposatul Pache Dumnezeu să-l erte! când a făcut Bulevardu ăl nou.

AVOCATUL (foarte vesel).

– Doamnă, afacerea dumitale e ca și terminată; motivul este găsit! ești ca și divorțată; îți dau parola mea de onoare... (se apropie și-i spune ceva foarte încet cu multă căldură).

CLIENTA (roșind grozav, șoptește) – Mersi!

(Se aude un zgomot afară și râsete. Feciorul intră și spune o vorbă stăpânului.)

AVOCATUL (repede către părintele și cătră tânăra clientă).

– Părinte, doamnă, vă rog, iute treceți dincoace în salon! iute, vă rog! e cineva care are o afacere...

(Părintele s-ableacă, își ia legătura, se ridică de pe scaun; asemenea și tânăra; părintele trece întâi, apoi tânăra condusă la braț foarte strâns de avocatul. Când acesta închide după ei ușa salonului, se deschide ușa biuroului și apare Coana Tarsița, urmată de fiu-său, Lae. Cocoana e și mai veselă ca dimineața.) COCOANA.

– Eu sunt și cu mine, țațo! Bonjur!

LAE.

– Bonjur.

AVOCATUL.

– Bine c-ați venit! Vă așteptam; chiar acu am pomenit de dv.

COCOANA.

– Să mă îngropi!... De-aia sughițam eu adineaori! (s-ableacă la urechea avocatului, îi șoptește ceva și râde; după ce i-a vorbit, îi duhnește în fața). Așa-i că acu nu mai miros...? Vezi... de dimineață, pe stomacul gol... se simte... Ei! ce ne facem?... Băiatul n-a găsit scrisorile alea... pe semne că i le-a furat dumneaei...

(Se aud în salon bufnituri înfundate parc-ar pisăgi cinevapeo masă.)

LAE.

– E capabelă!

AVOCATUL.

– Cocoană, nu mai este nici o nevoie de scrisori, am găsit eu alt motiv mai puternic decât toate... Afacerea fiului d-tale este ca și terminată; e ca și divorțat, pot să-ți dau parola mea de onoare... (râzând). Ce-mi dai?

COCOANA (s-upleacă la ureche; avocatul se ferește).

— Parol! să mor! (râde tare, își udă pe buză buricul degetului mare de la mâna dreaptă și-l arată în sus).

AVOCATUL (cătră Lae).

— Mă rog, d-ta ești un caraghios? (Cocoana râde.)

LAE.

— Cum, domnule?

AVOCATUL.

— Lasă-mă să isprăvesc! ești un caraghios, ori ești serios hotărât să te desparti?

LAE.

— Serios, domnule!

(Se aud bufnituri pe masă în salon.)

AVOCATUL (foarte nervos).

— Bine... Stați puțin (trece din biurou în salon).

COCOANA (căutând chibrituri pe masă, dă de peile și șira țărului).

— A mâncat cineva țări...

(Lae își netezește pălăria cu mâneca.)

AVOCATUL (se întoarce).

— Uite ce e?... Dacă eu aș putea convinge pe soția și pe socrul dumitale să vă despărțiți de bună voie, ce ai avea de zis?

COCOANA.

— Bucuros!

AVOCATUL (cătră Lae). D-ta... d-ta ce zici? că d-ta ești interesat în cauză!

COCOANA.

— Ce să zică? el zice ce zic eu...

LAE.

— Eu zic ce zice mămița.

AVOCATUL.

— Atunci... (se gândește o clipă). Atunci... (merge la ușă salonului). Poftim, doamnă; poftim, părințele.

(Tânăra apare urmată de popă. Dând unii cu ochii de ceilalți, de o parte și de alta, exclamație de surpriză. Tablou.) COCOANA.

— Ehei! sabalaerosu, taică părinte!

POPA.

— Cocoana prioteasa! Ptiu! bată-te mama Ana!

COCOANA (cu humor), – Care va să zică v-ați hotărâtă și dv.

POPA (asemenea).

– Slobod!

COCOANA.

– Lac să fie, că broaște!...

POPA.

– Lasă, că-ți cunoaștem gurița...

COCOANA.

– Ce spui, țato?

LAE.

– Lasă acu, mamițo!...

COCOANA (tânărului).

– Taci, prostule!... (popii) Gurița mea, ai?

POPA.

– Gurița d-tale.

AVOCATUL.

– Ei, acum ne-am înțeles! lăsați mofturile. (Cocoana privind lung la popa, face semn avocatului ca de tras la măsea; popa, privind la ea, face același semn avocatului; Lae își netezește pălăria; Acrivița roșește.) Care va să zică, este hotărât: fiecare soț dorind deopotrivă să se despartă, vom face cererea împreună, întemeiată pe art. 214... consimțământ mutual. Pofțiți, ședeți.

(Toți șed. Popa își toarnă un pahar; cocoana fumează; Lae își netezește pălăria, și Acrivița roșește.) AVOCATUL (cătră Lae).

– D-ta șezi coala și scrie. Să facem petiția. (Lae se așează la biuro cu pana-n mână. Avocatul cătră prieteasa Tarsița, presintându-i un chibrit aprins pentru țigară.) Ai văzut? (încet și serios). Ei! ce-mi dați?

COCOANA (râzând și aruncându-i fum în obraz).

– Bravo! Tot noi să-ți dăm?... Să-ți dea... (face cu ochiul arătând pe tânăra; apoi vrea să s-apelece la ureche, dar se oprește, aducându-și aminte de ceva)... A! Bată-te norocul! uitasem (scoate din buzunar o sticlă de spițarie și o dă avocatului). Anghelica! teribilă pentru stomac și... (râzând, s-apropie de urechea avocatului și, făcându-i cu ochiul, șoptește o vorbă, apoi iar cu degetul ud). Parol! Să mor! e lucru mare!

AVOCATUL (cătră Lae). – „Domnule Președinte... subsemnații...”
numele d-tale întreg...

(Avocatul șade, la spatele scriitorului, aproape de tot de tânăra clientă, și dictează petiția, pe când părintele Petcu bate un țâr, iar cocoana Tarsița

aprinde o țigaretă militară.)

▫ **BORIS SARAFFOFF!...** ▫

Pe vremea conflictului româno-bulgar...

La cunoscuta ospătarie Enache, în compartimentul popular, unde unele feluri de bucate se servesc și cu jumătatea de porție, se află, cătra ora două după amiazi – ora la care toată lumea de rând a plecat de la dejun – o companie de patru tineri, urmând o dispută destul de animată.

Cine sunt acești tineri?

Asta puțin importă. Să zicem că-i cheamă A, B, C și D.

Ce sunt acești tineri?

Asta importă mai mult, și asta o s-o înțelegem dacă vom urma cu atenție călduroasa lor dispută...

Să ascultăm...

A. (*cătră D.*): Poftim! două fără douăzeci-și-cinci! Unde e?...

D. (*foarte îngrijat*): Știu eu?... În orice caz, nu stric eu!

A. (*cătră D.*): Da cine? eu?...

B. (*cătră D.*): Dumneata strici, firește! Dacă nu erai dumneata, nu-i perdeam urma! nu ne scăpa așa!

C. (*cătră D.*): Dacă dumneata nu te simțeai capabil să-i aduci negreșit, de ce te-ai băgat?

D.: Domnilor, eu vă spun că vine, mi-a zis că vine, dar că nu ne mai spune nimic. I-am promis pe parola de onoare că nu-l mai întreb nimic, și mi-a promis negreșit să dejuneze aci cu noi: trebuie să vie! peste puțină să nu vie!... Câte ceasuri sunt?

C.: Două fără douăzeci!... (*dezolat*): Nu mai vine!

A. și B. (*dezolați*):

– Nu mai vine!

C. (*cătră D.*): Pentru ce n-ai stat la ușă, să-l iei în trăsură când a ieșit?

D. (*dezolat*): Am stat... la ușă dinspre Doamna Bălașa, pe unde iese totdeauna...

B.: Ei?

D.: Am stat până la unu... A-nceput ploaia... Am reintrat în palat, l-am căutat în biuroul lui... Plecase!...

A.: Ieșise pe ușa principală dinspre cheiul Dâmboviții!

B. (*cătră D.*):

– Vezi că ești zevzec?

D.: De ce, domnule!

B.: Fiindcă trebuia să bănuiești că-ți poate scăpa... De ce l-ai așteptat la ușa palatului? Nu știai că palatul mai are și alte ieșiri? Trebuia să-l aștepți la ușa cabinetului când iese... Ai văzut cum ți-a tras chiulul?

Oricine înțelege, crez, din această fierbinte convorbire, că cei patru tineri nu pot fi decât niște infatigabili reporteri de ziar, și că persoana căreia i-au pierdut urma, fiindcă a știut să le scape cu atâta dibăcie, nu poate fi altul decât inteligentul jude de instrucție de pe lângă onor. Trib. Ilfov, simpaticul meu amic J. Th. Florescu care a mandat și ordonat tuturor agenților forței publice să-i aducă, de unde or ști, pe numiții Boris Sarafoff, Vladimir Kovaceff, D. Davidoff, D. Troleff, D. Iconomoff și Al. Burlacoff, pentru a fi ascultați asupra inculpărilor ce li se aduc pentru faptele prevăzute și penate de art. 47 combinat cu art. 226 și 332 din cod. Pen.!

Dar până să execute agenții forței publice ordinul neobositului jude de instrucție, să urmăm a asculta disputa tinerilor reporteri...

C.: Domnilor, ora este două fără un sfert... Crez că e de prisos să mai așteptăm... *(Cu ironie)*: Să mulțumim amicului D. De inteligența cu care a știut să conducă urmărirea omului nostru și să mergem să ne vedem de treburi.

A. Și B. *(cu mult sarcasm cătră D.)*: Mersi, monșer...

D.: Dar...

Toți ceilalți trei.: Mersi, monșer, și la revedere...

Zicând acestea, pornesc să iasă. Dar D., atins până-n suflet de malițiozitatea confrăților, li se pune în cale și, emoționat, după ce a făcut, încruntându-și fruntea, apel la o inspirație, le zice cu un ton suprem:

— Domnilor! un moment!... Știu unde este!... Câte ceasuri sunt?

— Două fără zece.

— Stați aci! Vă conjur să mă așteptați o jumătate de oră... Dacă la două și douăzeci nu sunt cu el aici, atunci... vă dau voie să nu mă mai stimați... Mă duc! Vi-l aduc!! Trebuie să vi-l aduc!!!

Și zicând acestea, omul rănit de sarcasmul confrăților și iritat de chiulul fugarului urmărit, a pornit ca glonțul unui anarchist.

Deși sceptici în privința rezultatului promis cu atâta avânt, cei trei confrăți se hotărăsc să aștepte, și, pentru a scurta chinul așteptării, comandă o semibaterie cu sifon. Dar n-apucă să vină băiatul, și o birjă, cu coșul ridicat și cu burduful tras, se oprește din goana mare dinaintea ospătăriei.

Un moment, birjarul, un muscal, vorbește cu mușteriu, apoi desprinde burduful. Mușteriu se dă jos și intră în compartimentul popular al ospătăriei. Muscalul a și plecat.

Mușteriu cel nou este un om înalt și bine făcut; ochi pătrunzători; fruntea mică, încadrată într-un păr aspru și des, de culoare castanie bătând în roșcat ruginiu; bărbia și buza încadrate asemenea în niște mustăți și o barbă de același fel și aceeași culoare. E îmbrăcat într-un chip neobișnuit în orașele europene – haine de dimie groasă, tivite cu șiret de lână, dar croite tot nemțește, însă cam nepotrivite pe trup; pe dasupra un fel de ipingea de aba pentru vreme rea; în cap, o șapcă de plisă neagră cu cozoroc de piele, cum sunt șepcile birjerești; în picioare, cizme mari, răspândind mirosul caracteristic al iuftului rusesc îngrijit cu untură de pește.

Acest tip exotic, de o înfățișare foarte hotărâtă și energică, atrage firește atenția de Argus a celor trei tineri confrăți, care-și schimbă, ca niște fulgere, priviri arzătoare de mirare și curiozitate. Tipul se duce la o masă mai departe de ei, lângă fereastră, trage cu precauție perdeluța – care, în compartimentul unde se servesc unele feluri de mâncare și cu jumătatea de porție, stă totdeauna dată la o parte – și dă să se așeze pe scaun. În mișcarea ce face ca să-și ridice vingherca – de la spate așezându-se, îi cade din buzunar, făcând mult zgomot, un revolver de calibru mare, ca revolverele militarești, împreună cu o carte de vizită. Vădit contrariat de aceasta și neputându-și îneca o exclamație de necaz, s-apeacă, ia repede arma și o pune la loc în buzunar. Apoi bate tare în masă.

Băiatul intră cu semi-bateria comandată de cei trei confrăți, le-o așează pe un scaun și trece la noul sosit.

– Listî! zice tipul cu tonul aspru și cu un pronunțat accent străin.

Băiatul dă lista.

– Țuicî și ciorbî, schimbe și ărdei! comandă tipul.

Cei trei confrăți privesc aiuriți pe când tipul, ca și cum ar pricepe că este obiectul celei mai diabolice scrutări, își mută scaunul, întorcându-le spatele.

– Carta de vizită a rămas jos! șoptește unul dintre confrăți. Uite, jos! între piciorul scaunului, la stânga, și între piciorul mesei, la picioarele lui...

În adevăr, tipul, grăbindu-se să-și ridice arma, a uitat carta de vizită.

– Ce-i de făcut, să punem mâna pe ea?

– Bine, să-i fie lui d. Judecător! Vezi? dacă nu fugea de noi și venea să dejunăm împreună!... Vezi ce a pierdut!

– Și dobitocul de D... aleargă cine știe pe unde după dumnealui!

– Atât mai rău pentru ei! și atât mai bine pentru noi!

– Ce-i de făcut?

– Ce-i de făcut?

– Ce-i de facut?

Toate aceste replici se urmează pe șoptite foarte repede, pe când tipul,

care și-a mâncat ciorba de schimbea, comandă:

- Vărzî! porții mare, mî! Și ărdei și vin!
- Și pe urmă.
- Întrebă băiatul.
- Pî urmă, fleicî și ărdei!

Până să execute băiatul comanda, tipul se scoală de la masa lui și, cu mâinile la spate, se duce să se uite la reclama ilustrată, atârnată pe peretele dimpotrivă. Unul dintre confrăți se scoală și se repede spre masa de la care s-a ridicat tipul; dar tipul iute se întoarce la loc, îl ajunge la masă, tocmai când vrea să s-apelece spre piciorul din stînga al scaunului, și-l împinge binișor, dar cu destulă putere, la o parte. N-a trebuit mai mult decât trei-patru secunde, ca să săvârșească această manoperă. Tipul se așează la loc pe scaunul lui, de astă dată cu mai multă precauție ca întăia oară, iar tânărul ziarist merge să facă asemenea la masa lui. De astă dată cartea de vizită nu se mai vede; a dispărut sub talpa ciobotei din stînga a stăpânului ei. Confrății își mușcă buzele.

– Să dăm știre poliției!

– N-am făcut nimic!... Trebuie să știm noi mai întăi cine e tipul ăsta. Dacă este ce bănuiesc eu, apoi atunci captura lui s-o facem noi... Și atunci să poftească iar d. Judecător să ne mai facă fasoane!

– Unde dracu e dobitocul de D...?

– E două și jumătate...

– Crezi că mai vine?... E rușine să se-ntoarcă singur... Pe când șoptesc acestea tinerii noștri, tipul se scoală și trecând pe lângă ei, cu capu-ntors fără să-i privească, iese, cine știe pentru ce, pe uscioara care duce în dosul ospătăriei. A ieșit urmărit de privirile celor trei confrăți, și n-a apucat să se-nchiză bine uscioara după el, și toți trei au dat să se repează la piciorul stîng al scaunului... Nenorocire! Carta de vizită lipsește din locul știut.

– I s-a lipit de talpa cizmei! zice unul dezolat.

Și toți se-ntorc în loc, și toți dau un țipat de triumf... În adevăr, carta s-a lipit de talpa cizmei; dar cizma trecând pragul uscioarei, carta s-a dezlipit. Este colo jos, murdărita de noroiul de pe talpă, dar sclipind totuși ca un soare strălucitor. O ridică și – ce citesc?

Boris Sarafoff, président de Comité macédo-andrianopolitain, Grand Maâtreetc. Etc.

El! Boris Sarafoff! la București! Boris Sarafoff!!!

– Boris Sarafoff trebuie prins! prins de noi!

Cât e de scurtă viața omului, progresul n-ar fi fost posibil, dacă omul n-ar fi avut darul să învețe din păteala altuia, să se folosească de experiența aproapelui său. Astfel o amintire trecu ca un fulger prin mintea celor trei

tineri confrăți: cum scăpase judecătorul de instrucție din mâinile amicului lor D...? foarte simplu: pe când D... îl pândea, de bună credință, la o ușă de ieșire a palatului, d. Judecător ieșise pe alta. Dar dacă D... ar fi avut inspirația să-l pândească la ușa de ieșire a cabinetului, pe d. Judecător, așa e că nu-i putea scăpa? Prin urmare: numai o ușă de ieșire are ospătăria Enache? Nu! are trei. Care va să zică, dacă, pe când dâșii îl așteaptă pe Sarafoff în compartimentul unde se servesc unele mâncări și cu jumătatea de porție, îi vine numitului Sarafoff inspirația să plece pe altă ieșire?

- Dar nu și-a terminat dejunul... A comandat o fleică...
- Ce-are a face! A simțit că e bănuț și firește a renunțat la fleică.
- Dar cum să plece? nu și-a plătit socoteala...
- Ba ce! un asasin să mai aibă așa scrupuluri...
- Dar ipingeaua și-a lăsat-o-n cui... trebuie să vie să-și ia ipingeaua! mai ales că afară e o ploaie teribilă.
- Aș! un om așa de îndrăzneț ca Sarafoff are să se teamă de ploaie! vezi bine!

Se-nțelege că toate aceste raționamente, pentru care mie-mi trebuiesc atâtea cuvinte greoaie, s-au săvârșit într-o clipă printr-o schimbare de priviri – tot așa, într-o noapte adâncă la sclipirea fulgerului se vede o cale limpede. Nu e vreme de gândit prea mult! Cei trei confrăți ies pe urmele lui Sarafoff, trec pe lângă „bucătăria ospătăriei și merg spre fund să se pună de-aproape la pândă. La zgomotul pașilor lor, răspunde o tuse înfundată: Sarafoff n-a scăpat! Sarafoff este acolo! Îi așteaptă...

- Dar dacă sparge zidul și iese prin curtea de-alături?... șoptește unul.
- Mai așteptăm câteva momente și, dacă nu iese, spargem ușa, intrăm după el și-l scoatem de urechi afară!

Sarafoff nici gând n-a avut să fugă... Apare foarte liniștit... Cu aceasta își susține totdeauna prestigiul un om reputat îndrăzneț – cu liniștea. La înfățișarea lui Sarafoff, care ținea mâna dreaptă în buzunarul unde e revolverul, cei trei confrăți fac un pas înapoi; el înaintează un pas; ei fac doi înapoi; el doi, ei trei... Aceasta nu doar de lașitate... E o tactică prudentă: vor să-l înconjure, să-i ia orice posibilitate de mișcare, să-i taie toate ieșirile. Astfel unul merge la porțița gangului de serviciu, altul la ușa compartimentului celui mare, și celălalt la ușa compartimentului unde Sarafoff s-a întors, s-a reșezat la masă și continuă să dejuneze cu liniștea celei mai nevinovate conștiințe. A! criminalul! Dar de data aceasta nu mai scapă! El va fi prins de cei trei bravi jurnaliști, care-l vor da pe mâna justiției implacabile și incapabile a-l apuca fără ajutorul lor. Și cu această ocaziune, se va vedea odată mai mult cât se poate câștiga când totul merge după principiul așa-numitului „schimb de bune proceduri”. Dacă în trista afacere bulgaro-macedo-română, justiția a făcut colosale servicii presei,

apoi, în schimb, presa, prin cei trei valoroși membri ai ei, va fi făcut un serviciu imens justiției, dându-i în mână pe numitul Boris Sarafoff, creierul și sufletul infernalului complot bulgar, pentru a fi ascultat asupra inculpărilor ce i se aduc pentru faptele prevăzute și penate de art. 47 combinat cu art. 226 și 332 din cod. Pen.

Sarafoff a terminat dejunul și a plătit socoteala. După reverențele ce i le face băiatul care a primit plata, se poate crede că Sarafoff a fost galantom și a dat un bun bacșiș. Tânărul reporter care stă la pândă simte un fior: Sarafoff s-a ridicat de pe scaun... Desigur vrea să plece... A sosit deci momentul suprem. Dacă asasinul, văzându-se în fața primejdiei de a fi prins, în desperarea lui, trage?... Un așa om e capabil de orice! Dar prima emoție trece: tânărul vede că Sarafoff n-are deloc intenția să plece, și mai observă că bulgarul n-are câtuși de puțin aerul că ar lua seama la dânsul.

Sarafoff s-a ridicat de la masă și se plimbă de colo până colo, parcă ar aștepta pe cineva! Asta ar fi și mai frumos! Ar avea haz să fie aci, la Enache, convocat comitetul macedo-andrinopolitan.

— Să așteptăm dar! își zise tânărul.

Câteva momente se petrec fără ca să se schimbe ceva, material sau psihic, în situațiunea aceasta așa de încordată. Dar o birjă se oprește dinaintea ospătăriei, și din birjă se coboară tânărul D... care a alergat până acuma după judecătorul de instrucție. Confratele din ușă îl întâmpină, și cu tonul înecat:

— Ci, haide, nene, odată! pentru numele lui Dumnezeu! unde umbli? Așa e că nu l-ai găsit?

— Nu, monșer, am umblat ca un nebun peste tot; imposibil ca să-l gălesc, parcă s-a ascuns în pământ!

— Puțin ne pasă acuma de dumnealui!... Uite-te bine la omul acesta!

Și, zicând astea, arată pe bulgarul care, cu mâinile la spate, se uita la reclama ilustrată din perete.

— Un bulgar, probabil!

— Da, un bulgar... Știi anume cine?

— Cine?

Drept răspuns confratele arată foarte discret cartă de vizită plină de noroi. D... dă un țipăt!... Bulgarul n-aude-n-a-vede. Se întoarce în loc și urmează să se plimbe cu mâinile la spate de colo, până colo...

— Ce facem? întrebă D... uimit.

— Îi pândim aci.

— Îi denunțăm poliției.

— Peste putință! Ai răbdare... Trebuie să avem răbdare... Sarafoff, așteaptă aici pe Kovaceff, Davidoff, Troleff, Iconomoff și Burlacoff...

– De unde știi?

– Ce-ți pasă?! Aici e convocat comitetul macedo-andrinopolitan...
Trebuie să-i prindem pe toți... Dacă dăm acum alarma stricăm tot! Trebuie s-avem rabdare!

– Dar ceilalți unde sunt?

– Membrii comitetului?

– Nu! băieții noștri.

– Sunt la posturile lor. Noi nu suntem zevzeci ca dumneata să lăsăm ieșirile neocupate.

Până să protesteze D... contra acestei răutăți, o altă birjă se oprește în fața ospătăriei; este muscalul care l-a adus aci adineaori pe presidentul comitetului macedo-andrinopolitan. Un tip absolut bulgăresc coboară și intră...

– Kovaceff! șoptește tânărul confrate către D... Kovaceff se apropie cu mult respect de Sarafoff și-i spune foarte încet ceva la ureche.

– Trebuie să pice și ceilalți! șoptește tânărul jurnalist.

Dar Kovaceff ia ipingeaua din cuier și o ține lui Sarafoff, care o îmbracă pe mâneci.

– Vor să plece!

– Pleacă!

– Opriți-vă, asasinilor! strigă ce doi confrăți tăindu-le drumul spre ușă.

Dar asasinii îndrăzneți îl împing, făcându-și loc de trecere.

– Săriți! Asasinii!! Sarafoff!!! Kovaceff!!!

Ceilalți doi confrăți aleargă la acest zgomot, urmați de toți băieții de la Enache. Însă, până să sosească toți, Sarafoff și Kovaceff au biruit și au reușit să ajunga la trăsura lor... În luptă, Sarafoff și-a pierdut peruca și, punând un picior pe scărița trăsurii, când vor toți să-l înhațe, își smulge barba.

Toată lumea rămâne trăsniță.

Cine?... Cine?... Cine e Sarafoff?!

...Este inteligentul judecător de instrucție, care știe să scape cu atâta dibăcie de urmărirea reporterilor! este simpaticul nostru amic J. Th. Florescu, care a mandat și ordonat etc. Etc.

Dar Kovaceff?

Grefierul lui Sarafoff.

Profitând de aiurirea urmărilor săi, Sarafoff s-a suit cu Kovaceff în birjă și strigă muscalului:

– Mână iute, gaspadin!

Birja pornește în goană... Tânărul D..., se acață ca ștregarii de la mahala dinapoia trăsorii.

– Dă cu biciul dindărăt! strigă Kovaceff.

